Ніва

БЕЛАРУСКІ ТЫДНЁВІК

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 5 (779) ГОД XVI БЕЛАСТОК 31 СТУДЗЕНЯ 1971 г. ЦАНА 60 гр.

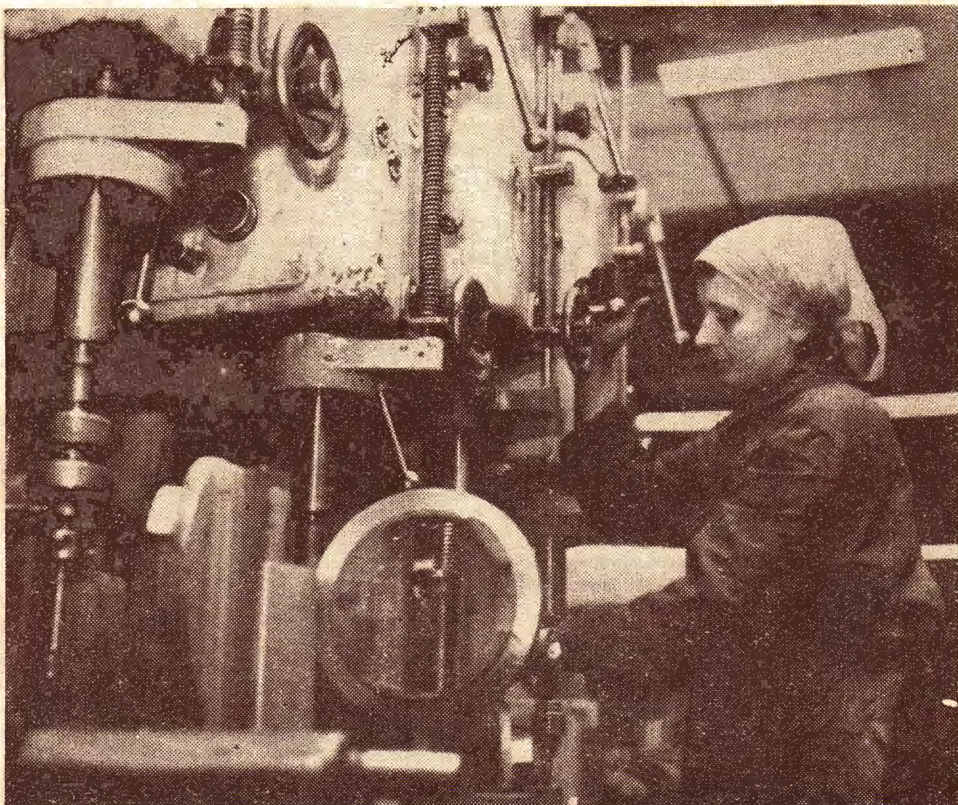

За свідравальным станкам сустракаю Веру Іванюк..

ПЕРШАЯ ФАБРЫКА Ў БЕЛЬСКУ

Бельск-Падляшскі, 14-тысячны горад, сталіца павета, хаця некалькі гадоў таму назад урачыста адсвяткаваў 900-годдзе свайго існавання, аднак ніколі не даваў падстаў для таго, каб назваць яго прамысловым цэнтрам. Старое, запыленае прадпрыемства па перапрацоўцы ільну, малачарня, дзяржаўная машынна-трактарная станцыя, будаўнічае прадпрыемства і гэта ўсё. Куды яму было да малодшай на звыш восем стагоддзяў суседняй Гайнаўкі з яе хімічнай і дрэваапрацоўчай прамысловасцю!

Сапраўднае прамысловае прадпрыемства пачало працаваць у Бельску толькі пад канец мінулага года. За 40 мільёнаў зл. Беластоцкая фабрыка машыннага абсталявання пабудавала ў Бельску свой філіял.

З высокай галёркі гляджу я на прадукцыйны цэх. Роўнымі радамі, быццам калоны салдат на парадзе, выстраіліся тут такарныя, фрэзерныя, шліфавальныя, свідравальныя і нейкія іншыя станкі. За станкамі — людзі, бельчукі. У асноўным маладыя. Сярод іх некалькі жанчын. Цяпер на бельскай фабрыцы працуе звыш 200 чалавек, у наступных гадах будзе іх больш. Прыйшлі сюды з Бельска і з навакольных вёсак.

— Здаралася так, — кажа кіраўнік бельскага філіяла, — інжынер Эдмунд Шадура, — што некаторыя з нашых рабочых тут, у нас, упершыню ўбачылі сапраўдны металаапрацоўчы станок. Ён сам прыйшоў у Бельск аж са Шлёнска, дзе шмат гадоў працаваў, дзе завочна закончыў вышэйшую школу.

— Аднак я заўсёды сумаваў па Беласточчыне, — заяўляе ён. — Да вайны мой бацька працаваў на чыгунцы ў Гайнаўцы, а я сам вучыўся там у прафесіянальнай школе. І мая жонка таксама адсюль, з Боцькаў.

Знаёмлюся з некаторымі рабочымі бельскай фабрыкі. За вялізным свідравальным станком сустракаю Веру Іванюк. Яе муж працуе шафёрам, дзеці вучацца ў школе. Яна сама закончыла 9 класаў агульнаадукацыйнага ліцэя і доўгі час працавала прадаўшчыцай у адной з бельскіх крам.

— Я першая, — гаворыць яна, — у нашай сям'і дала пачатак рабочай традыцыі. Думаю, што мае дзеці пойдуць маім следам. Не хацела б толькі, каб спыніліся яны ў навуцы на прафесіі свідравальшчыка, хай вучацца прынамсі на тэхнікаў або інжынераў. Такія ж людзі тут будуць патрэбны.

І гэта праўда. Бельская фабрыка па-

Працяг на стар.4

Сустрэчы з „Нівай"

МАЛАДЗЁЖНЫЯ АРГАНІЗАЦЫІ У ЛІЦЭІ

6 студзеня г.г. адбылася ў беларускім ліцэі ў Гайнаўцы сустрэча членаў праўленняў розных маладзёжных арганізацый — ЗМВ, ЗГП, ТППР, а таксама вучнёўскай спулдзельні — з «Нівай». Удзельнікі сустрэчы расказалі «Ніве» аб працы маладзёжных арганізацый.

Віталіс Янцэвіч (старшыня гуртка ЗМВ, вучань кл. III «б»):

— Наша 150-асабовая школьная арганізацыя ЗМВ належыць да ліку вядучых арганізацый у школе. Я раскажу аб нашай дзейнасці ад пачатку навучальнага года 1970/71. У верасні арганізавалі мы вечарыну з першакласнікамі, якіх пазнаёмілі з нашай дзейнасцю. 70 асобам уручылі мы членскія білеты ЗМВ. Затым адбыліся танцы пад гукі аркестра. Культурныя мерапрыемствы арганізавалі мы ў школе ў сувязі са святкаваннем гадавіны Кастрычніцкай рэвалюцыі і Дня настаўніка. Выступілі мы з ініцыятывай, каб увесці дыжуры на калідоры і ў раздзявальні, трэба сказаць, што ўдалося нам гэта ажыццявіць. Удалося нам паказаць сябе і ў грамадскіх чынах. Мы ўпарадкавалі школьны агародчык і панадворак.

— А я яшчэ дадам, — кажа Юрка Чурак (намеснік старшыні гуртка ЗМВ, вучань з таго самага, што і В. Янцэвіч класа), — аб іншых нашых культурных мерапрыемствах. Сістэматычна арганізуем мы сустрэчы з цікавымі людзьмі. Сустракаліся мы дагэтуль з гайнаўскімі архітэктарамі і даведаліся аб разбудове горада Гайнаўкі і яе ваколіц у будучыні. З маладзёжным спортам на Гайнаўшчыне знаёміў нас старшыня паятовага праўлення ЛьЗС.

Варта сказаць і аб тым, што члены ЗМВ прымалі актыўны ўдзел у народным перапісе ў канцы 1970 года. Арганізавалі мы таксама паездку ў беластоцкі тэатр.

— А цяпер рыхтуемся мы да Алімпіяды грамадска-палітычных ведаў, — уключаецца ізноў у размову Янцэвіч В. — Зрабілі мы сценгазету на тэму алімпіяды і паказалі правілы ўдзелу ў ёй. Зараз рыхтуемся да наваголнай ёлкі ў школе — рыхтуем мастацкую частку, а таксама задумалі арганізаваць кулік па Белавежскай пушчы.

Аляксандр Іванюк — дырэктар ліцэя:

— Дырэкцыя школы высока ацэньвае ўклад праўлення школьнага гуртка ЗМВ у выдзенне палітычнай, культурнай і грамадскай працы ў нашай школе. Мерапрыемствы, якія арганізуе ЗМВ, успрымаюцца добра сярод вучняў і настаўнікаў — гэта яшчэ не адзіная арганізацыя, якая працуе ў нас добра. Вось напрыклад, ЗГП. Аб справах гарцэраў найлепш, думаю, раскажа сама Галена Устынюк — начальнік гарцэрскай дружыны, вучаніца IV «б» класа.

— У нашай школе існуюць старэйшагарцэрскія дружыны і інструктарскія

(Працяг на стар. 5)

XV ГОД

НЕ БАЯЦЦА ПРАЦЫ

Мікалай Матэйчык — адзін з першых членаў Беларускага таварыства ў Польшчы. Старшыня гуртка ў Гарадку. Намеснік старшыні павятовага аддзела Беларускага таварыства. Член прэзідыума БГКТ. Старшыня камісіі культуры ГП БГКТ.

— Прыгожая кар'ера, Коля, у тваёй грамадскай працы.

— Не гавары толькі пра маю кар'еру. Сама ведаеш, што гэта цяжкая праца.

— Ты з Гарадка, слаўнага Гарадка. Можа, тут трэба шукаць крыніц тваёй грамадскай актыўнасці, няўседлівасці?

— Гарадок, факт, заўсёды славіўся грамадскай актыўнасцю. Толькі розніца тая, што да вайны ўсё рабілася без дапамогі і нават супраць афіцыяльнага курсу, а цяпер магчымасці і ўмовы для грамадска-культурнай працы стварыла нам улада.

— А ў Гарадку пасеянае зерне ўпала на добрую глебу...

— Можа тут людзі жылку грамадскіх дзеячоў. У такім асяроддзі лягчэй працуецца.

— Калектыў вашай Мушынскай спявае, што Гарадок гэта не горад і не вёска. А што, Коля? Які ваш людскі базіс?

— Гарадоцкі базіс вельмі нетыповы: частка сялян, рабочыя, інтэлігенцыя. Адразу выясніць хачу, што наша інтэлігенцыя з паходжання гарадоцкая. Мы, як кажуць, не купляем людзей для Гарадка. Усе яны звязаны з вёскай, з зямлёй, з яе выйшлі, любяць яе і для яе працуюць.

— Якая ж з успомненых табой груп, так сказаць, вядучая?

— У нас няма падзелу, ніякага. Наступіла поўная інтэграцыя. Людзі тут жывуць з давен-даўна. Вяселле каталіцкае ці праваслаўнае, хрысціны адны ці другія, усе святкуюць і ходзяць у адведкі. Усе разам кідаюць на кашу ці разам куму на баране возяць.

— Называеш цікавыя народныя звычаі, яны жывуць яшчэ ў Гарадку?

— Так, толькі замест кашы цяпер ставяць торт. На барану таксама цяпер не дасцюча саджаюць куму, але разам барану з кумой садзяць на воз. З сумам сцвердзіць трэба, што гінуць адна цікавыя народныя звычаі.

— А што ты на гэта, як дзеяч і член ГП?

— Трэба, каб знайшліся людзі, якія б запісвалі формы народнай творчасці. Можна апрацоўваць на канве народных звычаяў сцэнарыі для самадзейнікаў. Добра было б, каб нашым фальклорам зацікавіліся вучоныя, этнографы.

— Здаецца, Галоўнае праўленне не мае поўнай інфармацыі ў гэтай галіне, не мае этнаграфічнай карты, каб не прадставіць вучоным. Думаю, што ў шырокіх этнаграфічных працах такая карта была б добрым дапаможнікам і спрыяла б планавасці ў працы.

— Ёсць пры ГП этнаграфічная камісія, якая канцэнтруе ўвагу на справах матэрыяльнай культуры і фальклору. Але яна вельмі мала або амаль нічога не зрабіла для таго, каб пачаць запісваць абрады і абрадавыя песні. Была навуковая экспедыцыя Варшаўскага універсітэта для даследаў над гаворкамі Беласточчыны. Такая ж экспедыцыя прыдалася б і на абрады. Добра таксама, каб людзі самі, як патрапяць, запісвалі абрады, звычаі, песні, пагаворкі і прысылалі іх у ГП. Трэба абавязкова нам дайсці да такіх людзей.

— Мо б конкурс?

— Можна, абы толькі яго добра правесці.

— Гарадок выпрацаваў сабе мадэль культурнай дзейнасці; непаўторны, багаты, свой уласны. Але ў нашым кул-

(Працяг на стар. 3)

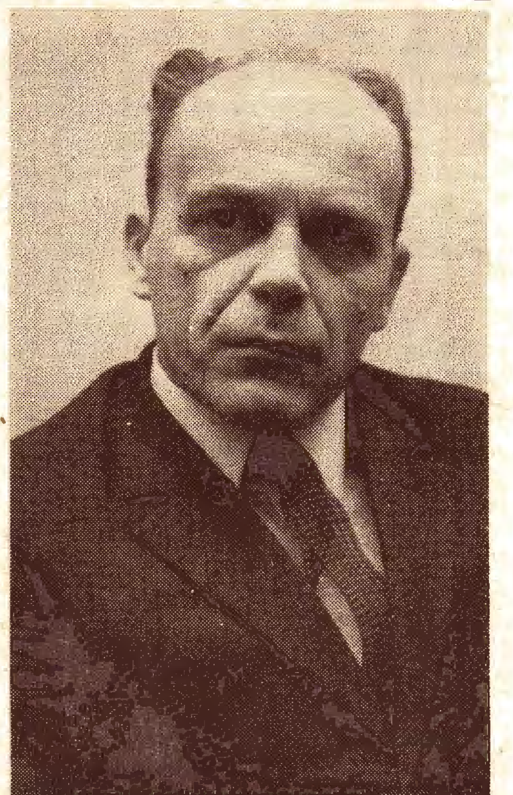

Падзеі ◇ Здарэнні ◇ Факты ◇ Каментарыі ◇ Весткі

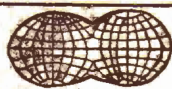

СВЕТ

У ТАН СКАЗАЎ

Генеральны сакратар ААН У Тан, выступаючы нядаўна на прэс-канферэнцыі, выказаў «асцярожны аптымізм» адносна перспектыў місіі свайго спецыяльнага прадстаўніка на Блізкім Усходзе, Г. Ярынга. Адмовіўся ён, аднак, каменціраваць ход кантактаў пры садзейнічанні Ярынга і падкрэсліў, што яны знаходзяцца цяпер на «вельмі далікатнай стадыі».

Гаворачы аб стварэнні і саставе міжнародных сіл па падтрыманню міру на Блізкім Усходзе, У Тан сказаў, што гэта пытанне знаходзіцца ў кампетэнцыі Савета Бяспекі ААН.

У Тан падкрэсліў неабходнасць стварэння ў Паўднёвым В'етнаме ўрада, які апіраўся б на шырокую базу. Стварэнне такога ўрада, на яго думку, з'яўляецца першараднай умовай для ўстанаўлення міру ў В'етнаме і без яго немагчымы спрыяльны зыход перагавораў у Парыжы.

У Тан заявіў, што ён не мае намеру заставацца яшчэ на адзін тэрмін на пасадзе генеральнага сакратара ААН. Тэрмін яго паўнамоцтваў на пасадзе генеральнага сакратара ААН заканчваецца сёлета.

ЖЫВУЦЬ У ГАЛЕЧЫ

Кожны чацвёрты амерыканец старэйшы за 65 гадоў жыве ў галечы, такія факты падала спецыяльная сенацкая камісія.

Колькасць састарэлых амерыканцаў, якія сталі ахвярамі галечы, істотна расла за апошнія гады, падкрэсліваюць сенатары. «У 1969 годзе ў краіне прыкладна 4,8 мільёна чалавек ва ўзросце звыш 65 гадоў жылі ў галечы, што перавышае ўзровень папярэдняга года на 200 тысяч чалавек», — гаворыцца ў матэрыяле сенацкай камісіі.

Цяжкім ярмом на бюджэт састарэлых грамадзян Амерыкі, гаворыцца ў матэрыялах камісіі, кладзецца няспынны рост кошту медыцынскага абслугоўвання ў ЗША, апрача ўсім вядомых эканамічных цяжкасцей, перажываемых Злучанымі Штатамі.

СПД МАЦНЕЙШАЯ

Згодна з афіцыяльнымі данымі, хрысціянска-дэмакратычная партыя ЦДУ (ФРГ) налічвае зараз 329 тысяч членаў, а гэта абазначае, што яна значна слабейшая ад сацыял-дэмакратычнай партыі СПД. СПД павялічыла свае рады за мінулы год на больш чым 100 тысяч членаў і зараз налічвае іх каля 800 тысяч.

ПАСЛЯ ВЫБАРАЎ У ПАКІСТАНЕ

У Пакістане адбыліся выбары ў нацыянальную асамблею. Галасаванне праходзіла ў тых акругах краіны, дзе выбары ў снежні мінулага года былі адкладзены з-за стыхійных бедстваў.

Усепакістанская народная ліга, якая атрымала перамогу ва Усходнім Пакістане, у агульнай складанасці атрымала 166 з 313 месц у нацыянальнай асамблеі. Пакістанская народная партыя, якая дабілася перамогі ў Заходнім Пакістане, мае 82 месцы.

Астатнія месцы размеркаваліся паміж іншымі партыямі. (ак)

БССР

БРЭСТ АДПРАЎЛЯЕ

Брэсцкі прыгранічны чыгуначны вузел з'яўляецца важным перавалачным цэнтрам у замежных гандлёвых зносінах. За суткі з Брэста адпраўляюць у сацыялістычныя краіны больш двухсот розных тавараў. У Польшчу ідуць саставы з ленінградскім цэментам і віцебскімі драўніна-стружкавымі плітамі, з мінскімі трактарамі і аўтамабілямі. Першымі таварамі, якія брэсцкія чыгуначнікі адправілі ў нашу краіну ў 1971 годзе, былі: баваўна, аўтамашыны, збожжа і руда.

Праз брэсцкі сухапутны порт ідуць таксама шматлікія тавары ў ГДР і Чэхаславакію.

ПРА ПРАРОКА АЛЬЯША

Мінская газета «Літаратура і мастацтва» распачала друк дакументальнай аповесці-былі Аляксея Карпюка пра дзейнасць прарока Альяша Грыбоўскага. Аляксей Карпюк — вядомы беларускі пісьменнік, які жыве ў Гродне, свае дзіцячыя і юнацкія гады правёў у вёсцы Страшава на Беласточчыне. Цэлы псіхоз вакол грыбаўскага Альяша разыгрываўся на яго вачах. Дык аўтар «Вершалінскага раю» адкліканецца да сваёй памяці і да ўспамінаў іншых людзей. У аповесці называюцца сапраўдныя прозвішчы людзей і ўспамінаюцца многія вёскі з наваколля Грыбоўшчыны.

ПАРТЫЗАНСКАЯ ДРУЖБА

Мінскае выдавецтва «Беларусь» выпусціла ў мінулым годзе кніжку ўспамінаў удзельнікаў партызанскага руху на тэрыторыі Беларусі ў гадах 1941—1944. Зборнік гэтых успамінаў — «В едином строю» — расказвае аб баявым братэрстве савецкага і польскага народаў, замацаваным у змаганнях з фашызмам, аб супольным лёсе савецкіх і польскіх партызан.

Пры нагодзе варта ўспомніць, што выдавецтва «Беларусь» днямі адзначала 50-ую гадавіну свайго існавання. Было яно заснавана ў студзені 1921 года. Ад гэтага часу выдавецтва «Беларусь» прайшло слаўны шлях і шматзначна заслужылася для развіцця беларускай культуры.

НОВЫ ТЭАТР

17 студзеня 1971 года адбылося ў Мінску ўрачыстае адкрыццё новага Дзяржаўнага тэатра музычнай камедыі БССР. Калектыў тэатра са сваёй праграмай выступае ў зале клуба імя Фелікса Дзяржынскага. Галоўным яго рэжысёрам з'яўляецца заслужаны артыст БССР П. Кірыльчанка, а галоўным мастаком — А. Марозаў. Тэатр адкрыў сваю дзейнасць пастаноўкай музычнай камедыі «Спявае жаваранак», якую на матывах п'есы Н. Калаптура апрацаваў заслужаны дзеяч мастацтваў БССР Ю. Семяняка. Яна расказвае пра барацьбу беларускіх народных мсціўцаў.

ПЛІТЫ З КАСТРЫЦЫ

Пры Шклоўскім ільнозаводзе распачаў прадукцыю першы ў Беларусі аўтаматызаваны цэх па вытворчасці сталярных і будаўнічых пліт з кастрыцы, якая астаецца пры апрацоўцы ільну. Аўтаматы тут поўнасцю падмянілі людзей. (вр)

ПОЛЬШЧА

АДКАЗНАСЦЬ КІРАЎНІЦТВА

Прэзас Рады Міністраў накіраваў ліст да ўсіх міністраў, дырэктараў аб'яднанняў і кіраўнікоў прадпрыемстваў сацыялістычнай гаспадаркі. У лісце падкрэсліваецца, што неабходна прыкласці ўсе намаганні, каб план на 1971 год выканаць і нават перавыканаць. Гэтая найважнейшая сёння праблема вынікае з пастаноў VII Пленума ЦК партыі, а таксама з неабходнасці выгаспадаравання сродкаў на павышэнне матэрыяльнага ўзроўню грамадства.

Ліст прэзаса Рады Міністраў рашуча падкрэслівае, што неабходна ўмацоўваць аднаасабовае кіраўніцтва дырэктараў і іх адказнасць за прынятыя рашэнні і за становішча на іх прадпрыемствах. Датычыць гэта не толькі прадукцыйных праблем прадпрыемстваў, але і выкарыстання ўсіх магчымасцей для паляпшэння ўмоў працы, для стварэння добрай атмасферы і ўмацавання сувязі дырэктараў з цэлым калектывам.

СЯЛЯНЕ Ў Э. ГЕРКА

22 студзеня I сакратар ЦК Э. Герэк прыняў дэлегацыю перадавых гаспадароў і работнікаў сельскай гаспадаркі. Тав. Э. Герэк праінфармаваў сабраных аб некаторых асноўных праблемах актуальнай эканамічнай сітуацыі краіны, падкрэсліваючы асаблівае значэнне сельскай гаспадаркі ў забеспячэнні краіны прадуктамі харчавання. Далей разгарнулася шчырая і непасрэдная размова, у часе якой прадстаўнікі нашай сельскай гаспадаркі гаварылі аб розных недахопах і цяжкасцях, якія тармазяць развіццё нашай сельскай гаспадаркі. У канчатковым выступленні тав. Э. Герэк падзякаваў сялянам за іх гатоўнасць прыйсці з дапамогай Айчыне і заявіў, што кіраўніцтва партыі і ўрада з вялікай увагай будзе адносіцца да патрэб нашай сельскай гаспадаркі.

ПРАМЫСЛОВАСЦЬ

На пасяджэнні 19 студзеня Палітычнае Бюро ЦК партыі пазнаёмілася з намерамі ўрада ў галіне некаторых прамысловых капіталаўкладанняў ў гадах 1972—1975. Палітбюро ўказала на неабходнасць дбайнай і энергічнай падрыхтоўкі інвестыцыйных работ, якія будуць мець асабліва вялікае значэнне для нашай гаспадаркі, а таксама на больш эфектыўнае выкарыстанне сродкаў у важных гаспадарчых мэтах.

Палітбюро пазнаёмілася таксама з прапановамі ўрада аб павелічэнні дастаўак на рынак мяса і некаторых іншых прадуктовых тавараў. Міністэрства харчовай прамысловасці апрацавала праграму дадатковай дастаўкі на рынак прадуктовых тавараў на агульную суму 5 мільярдаў злотых.

ЗАМАК

Падчас сустрэчы з прадстаўнікамі творчага асяроддзя, якая адбылася 20 студзеня, I сакратар ЦК партыі Эдвард Герэк заявіў, што Палітбюро партыі станоўча аднеслася да прапановы ўлад і прадстаўнікоў грамадства Варшавы, каб прыступіць да адбудовы Варшаўскага замка — сімвалу нацыянальнай культуры. (п)

ВАЯВОДСТВА

МАСАВЫ ЎЗДЫМ

Рабочыя Беласточчыны масава адгукнуліся на заклік шахцёраў і металёўцаў, каб дадатковай працай, павелічэннем прадукцыі падтрымаць ініцыятыву партыі аб паляпшэнні ўмоў жыцця грамадства. Адзінаццацітысячная армія будаўнічых абавязалася хутчэй выканаць планавыя заданні, палепшыць гаспадарнасць на пляцах будовы і павысіць якасць будаўніча-мантажных работ. Будаўнікі жыллёвага будаўніцтва абавязаліся аддаць раней тэрміну палову будынкаў. На іншых прадпрыемствах рабочыя таксама ўзялі на сябе абавязацельствы працаваць дадаткова грамадскім чынам.

НОВЫ ПЛАН І БЮДЖЭТ

Паляпшэнне ўмоў жыцця грамадства было галоўнай мэтай новага гаспадарчага плана на 1971 год, які зацвярджаўся на чарговай IX сесіі Ваяводскай рады нарадовай. На сесіі з дакладам выступіў старшыня Прэзідыума ВРН С. Жмійка. У дакладзе сцвярджалася, што будзе павялічана колькасць прадукцыі на рынак, будуць уведзены ў вытворчасць навейшыя тавары і ліквідуецца выраб устарэўшых. Будзе звернута большая ўвага на пашырэнне прадпрыемстваў, якія змогуць даць дадатковыя месцы працы для жанчын. Гаворачы аб сельскай гаспадарцы, дакладчык звярнуў увагу на неабходнасць прыспяшэння развіцця вытворчасці прадуктаў для насельніцтва — мяса, малочных вырабаў, гародніны.

ГАРАДСКАЯ ПАРТКАНФЕРЭНЦЫЯ

У суботу адбылася ў Беластоку гарадская партыйная справаздачна-выбарчая канферэнцыя, на якой была ацэнена двухгадовая праца, прынята праграма дзейнасці на наступны перыяд і выбраны новы гарадскі камітэт. У дыскусіі закраналася шмат спраў, звязаных з жыццём нашага ваяводства, такіх, як паўнейшае выкарыстоўванне патэнцыялу нашых прамысловых прадпрыемстваў, пашырэнне жыллёвага будаўніцтва, гандлю і паслуг. Значнае месца ў дыскусіі занялі справы моладзі, школьніцтва і паляпшэння сацыяльных умоў працоўных.

НАРАДА АКТЫВУ ЗСЛь

На днях адбылася ў Беластоку нарада ваяводскага актыву і сакратароў павятовых камітэтаў Аб'яднанага людовага страніцтва. На пасяджэнні прысутнічалі член прэзідыума Галоўнага Камітэта ЗСЛЬ А. Кажыцкі і сакратар Галоўнай рэвізійнай камісіі ЗСЛь Я. Рызнар.

Прэзасы ВК Т. Гоздэк і Я. Чапля пазнаёмілі прысутных са зместам агульнапольскай нарады актыву ЗСЛь, якая адбылася нядаўна ў Галоўным Камітэце ЗСЛь. На нарадзе абмяркоўвалася актуальнае гаспадарча-грамадскае становішча ў краіне і ў нашым ваяводстве. Акрэслены былі таксама заданні падставовых арганізацый ЗСЛь, і перш за ўсё — мабілізацыя сялян на павелічэнне сельскагаспадарчай прадукцыі. Вялікая ўвага была звернута на недахопы ў працы мясцовай адміністрацыі і на канкрэтную дапамогу сялянам з боку рад нарадовых, сельскагаспадарчай службы і грамадскіх арганізацый. (яч)

Niedziela, 31.I.1971

7.45 Program dnia. 7.50 TV Kurs Rolniczy: „Warunki zoohigieniczne w pomieszczeniach inwentarskich". 8.25 „Przypominamy, radzimy". 8.35 „Nowoczesność w domu i zagrodzie". 9.00 Dla młodych widzów: TV Klub Śmiałych. 10.40 „W starym kinie" — „O Zbyszku Cybulskim". 11.40 Dziennik. 12.00 III Zimowa Spartakiada Armii Zaprzyjaźnionych. II otwarty Konkurs Skoków. (Zakopane). 14.00 „Przemiany". 14.30 Teatrzyk dla Przedszkolaków: A. Chodorowska — „Biały zając". 15.15 PKF. 15.25 „Wielki testament Bolesława Prusa" — felieton liter. prof. dr J. Z. Jakubowskiego. 15.40 „Z muzyką przez lata". 16.15 „Biało-czerwona" — program dokumentalny. 16.50 „Cyprian Kamil Norwid" — teleturniej. 18.05 „Lekarze i czarownicy" („Klub Sześciu Kontynentów"). 18.45 „Śpiewa Violetta Villas". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.00 Kronika III Zimowej Spartakiady Armii Zaprzyjaźnionych (Zakopane). 20.10 „Złotousty burmistrz" — film fab. wł. 21.40 Magazyn Sportowy. 22.10 „Melodie Wielkiego Ekranu" — Rewia.

Poniedziałek, 1.II.1971.

15.20 i 22.15 Politechnika TV — kurs przygotowawczy. Fizyka. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla dzieci: „Zwierzyniec". 17.30 Echo stadionu. 17.55 Spacerkiem po kinach. 18.25 „Budapeszt" — film dok. węg. 18.45 „Eureka". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 Teatr Telewizji: „Blizna". 20.50 „Podwójna dawka" — włoski program estradowy. 21.35 „Życie Literackie" i życie". 21.55 Dziennik.

Wtorek, 2.II.1971

10.00 Dla szkół: kl. IV „W najstarszym mieście Polski". 10.20 „Bracia Sarojanowie" — film fab. radz. 12.00 Przerwa. 12.45 Przysposobienie Rolnicze „Nawozy organiczne". 13.15 Przerwa. 13.55 Przysposobienie Rolnicze „Nawozy organiczne". 14.25 Przerwa. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Ekran Młodych. 18.30 „Casablanca" — rep. Tele-Aru. 18.45 „Styl budowania". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Bracia Sarojanowie" — film fab. radz. 21.45 Kontakty. 22.15 „Siedem pieśni radzieckich". 22.45 Dziennik.

Środa, 3.II.1971

9.00 Dla szkół: kl. VII. Chemia „W świecie atomów". 9.20 Przerwa. 10.00 „Biała małpa" — film tv ang. („Saga rodu Forsytów"). 10.50 Przerwa. 12.45 Wybieramy zawód. 13.05 Przerwa. 15.20 Politechnika TV — kurs przygotowawczy. Matematyka. 15.55 Politechnika TV — kurs przygotowawczy. Matematyka. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla młodych widzów: „Poławiacz ciekawostek morskich" („Latający Holender"). 17.15 Magazyn ITP. 17.30 „Na nich można liczyć" — progr. wiejski. 18.00 „Wiązanka białoruskich melodii". 18.30 Kurier Warszawski. 18.45 Wszechnica TV: „Sztuka liczenia". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Biała małpa" — film tv ang. („Saga rodu Forsytów"). 20.55 Światowid. 21.25 Mistrzostwa Europy w jeździe figurowej na lodzie — pary sportowe (Zurich). W przerwie ok.: 22.00 Dziennik i PKF.

Czwartek, 4.II.1971

8.15 Matematyka w szkole: „Elementy geometrii analitycznej w przestrzeni trójwymiarowej". 8.45 Przerwa. 9.00 Dla szkół: kl. VIII. Język polski „Aleksander Fredro". 9.30 Przerwa. 11.55 Dla szkół: kl. III—IV lic. Język polski „Jarosław Iwaszkiewicz". 12.25 Przerwa. 12.45 Mechanizacja Rolnictwa „Mechanizacja i organizacja pracy podczas omłotów" cz. I. 13.15 Przerwa. 13.30 Mechanizacja Rolnictwa „Mechanizacja i organizacja pracy podczas omłotów" cz. II. 14.00 Przerwa. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla młodych widzów: „Ekran z bratkiem". 17.45 Dla młodych widzów: „Zrób to sam". 18.00 III runda ćwierćfinału Pucharu Europy Zdobywców Pucharów w koszykówce mężczyzn Legia (Warszawa) — Fides (Neapol). 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 Teatr Kobra: „Dr Kawka". 21.15 Mistrzostwa Europy w jeździe figurowej na lodzie — tańce (Zurich). W przerwie ok.: 22.00 Dziennik.

Piątek, 5.II.1971

10.00 „Dziesiąty krok" — film fab. radz. 11.30 Przerwa. 11.55 Dla szkół: kl. VIII. Wychowanie plastyczne „Czy modnie — znaczy ładnie?". 12.25 Przerwa. 14.50 Fizyka dla nauczycieli: „Atomowa teoria budowy materii" cz. II. 15.20 Politechnika TV — rok. I. Rysunek techniczny. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla dzieci: „Pora na Telesfora". 17.35 Nie tylko dla pań. 17.55 Magazyn Medyczny. 18.30 Kurier Mazowiecki. 18.45 Gramy o telewizor — teleturniej. 19.05 Lektury współczesne. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.00 „Wizyta" — radziecka nowela filmowa. 20.30 Kraj. 21.10 Mistrzostwa Europy w jeździe figurowej na lodzie — jazda dowolna mężczyzn (Zurich). W przerwie ok.: 22.00 Dziennik.

Sobota, 6.II.1971

9.30 „Droga na zachód" — film fab. polski. 10.55 Dla szkół: kl. VII. Geografia „Depresja holenderska". 11.25 Przerwa. 11.55 Dla szkół: kl. VII. Zoologia „Nie tylko ryby żyją w wodzie". 12.25 Przerwa. 15.20 Program dnia. 15.25 Kurs Rolniczy „Organizacja powszechnego czyszczenia i zaprawiania nasion". 15.45 Wychowanie fizyczne naszych dzieci. 15.55 Program Tygodnia. 16.15 Oferty. 16.30 Dziennik. 16.45 Dla młodych widzów: „Konkurs pięciu milionów". 17.45 Spotkania z przyrodą. 18.10 „Rybak i jego dusza" — progr. baletowy. 18.35 Pegaz. 19.20 Dobranoc. 19.30 Monitor. 20.20 Program estradowy. 21.20 Dziennik. 21.40 Mistrzostwa Europy w jeździe figurowej na lodzie — jazda kobiet (Zurich). 23.00 „Studio przebojów" — progr. rozrywkowy NRD.

Piątek, 29 stycznia

8.05 Nowiny. 8.15 Dla uczniów. 8.40 Pole zimowe. 9.10 Film fab. 14.45 Program dnia. 14.50 Nowiny. 15.00 Dla uczniów. 15.40 Panorama nowin. 16.05 Festiwal republik radzieckich. Litwa. 17.30 Twórczy wieczór kompozytora A. Felcmana. 19.00 Czas. 19.30 TV teatr miniatur. 20.40 Panorama nowin. 20.50 Koncert.

Sobota, 30 stycznia

8.15 Dla dzieci. 8.45 Na wielkich budowach. 9.15 Szkatułka muzyczna. 9.30 Przegląd międzynarodowy. 9.45 Spotkanie z drużyną Klubu Wesołych. 10.25 Koncert życzeń. 10.55 Przed startem IV zimowej spartakiady związków zawodowych BSRR. 11.15 Pięciolatka, nauka, życie. 11.45 Film fab. 13.00 Uniwersytet Ludowy. 14.30 Mistrzostwa Europy w jeździe szybkiej na lodzie wśród kobiet. 15.30 Dla wsi. 16.00 Spotkanie z Iwanem Szamiakinem. 16.40 Film animowany dla dzieci. 17.00 Europa: wydarzenia, kraje, problemy. 17.30 Artystka ludowa ZSRR M. Babanowa. 18.45 Czas. 19.15 Cyrki ludowe republiki. 20.05 Film fab. 22.00 Nowiny.

Niedziela, 31 stycznia

8.00 Kiosk muzyczny. 8.30 Film fab. dla dzieci. 9.30 Spotkanie w eterze młodzieży Homla i Mińska. 10.35 Film dokument. 11.00 Mistrzostwa Europy w jeździe szybkiej na lodzie wśród kobiet. 13.30 Koncert dla dzieci. 14.00 Dla żołnierzy. 14.30 Turniej dociekliwych. 15.00 Kontrolerzy. 15.35 Spotkania muzyczne. 16.00 Nowiny. 16.05 Klub filmowy. 17.00 Ameryka. 17.30 Spektakl TV. 19.00 Czas. 19.30 Film fab. 21.10 Nowiny.

НАВУКОВЫ ГУРТОК ПРАЦУЕ

10 студзеня адбылося пасяджэнне праўлення навуковага гуртка, дзейнічаючага пры Галоўным праўленні БГКТ. Прыняты на ім істотныя пастановы адносна далейшай дзейнасці гуртка, а перш за ўсё абмеркавана справа перыядычнага выдавання «Навуковых сшыткаў». Навуковы гурток выразна ўвайшоў у перыяд сваёй інтэнсіўнай дзейнасці. З нагоды 15-годдзя БГКТ варта прысвяціць яму некалькі слоў.

Дзейнасць навуковага гуртка амаль такая ж даўняя, як дзейнасць таварыства. Першы сход маладых беларускіх навукоўцаў адбыўся яшчэ ў 1958 годзе. Фармальна гуртох існуе ад студзеня 1959 года. Хутка ўдалося прыцягнуць да працы ў гурток такіх вядомых ва ўсёй краіне навукоўцаў, як, напрыклад гісторык Е. Вішнеўскі ці эканаміст Э. Тамашэўскі. Першым відавочным плёнам працы гуртка быў выдадзены ў 1960 годзе навуковы зборнік, спалучаны з календаром на 1961 год. Выданне гэтае неаднойчы крытыкавалася за розныя недахопы, а перш за ўсё за гэтае дзіўнае спалучэнне навуковага зборніка з календаром. Праз некалькі гадоў (1964) выйшла другая кніжка, падрыхтаваная навуковым гуртком, пад загалоўкам «Навуковы зборнік».

У сувязі з недахопам публікацый заняпала ў апошнія гады і дзейнасць навуковага гуртка.

У канцы мінулага года дзейнасць гэтая ажыла нанава. Заслуга ў тым немалая новага старшыні гуртка магістра Юркі Туронка, які прысвячае гуртку ўсе свае арганізацыйныя і навуковыя здольнасці.

Адкрываюцца новыя магчымасці навуковых публікацый. Навуковы гуртох навязаў менавіта цесны кантакт з Беластоцкім навуковым таварыствам, у выніку чаго будуць выдавацца супольна на беларускай мове спамянутыя «Навуковыя сшыткі». Пакуль што запланавана выданне гэтых сшыткаў у гадах 1972, 1973 і 1974.

На апошнім пасяджэнні праўлення навуковага гуртка пастаноўлена, што сшыткі гэтыя будуць мець толькі навуковы, а не, як прапанавалася раней, папулярызатарскі характар. Тэматычна будуць яны датычыць перш за ўсё розных рэгіянальных праблем усходняй Беласточчыны і пражываючых у Польшчы беларусаў. Будуць яны ахопліваць шэраг галін ведаў, як літаратуразнаўства, лінгвістыка, гісторыя, этнаграфія, сацыялогія, геаграфія, дэмаграфія і г.д.

Істотнай галіной працы навуковага гуртка будзе збіранне этнаграфічнага матэрыялу. Як вядома, у вёсцы нашай адбываюцца вялікія пераўтварэнні, у ходзе якіх гіне ўся традыцыйная народная культура. Нашым заданнем з'яўляецца захаванне для будучыні рэштак яшчэ да нядаўна такой багатай народнай культуры. Не запісаная ў пару песня зусім калісьці загіне, занікнуць старыя багатыя абрады і не будзе каму іх успомніць, знішчацца старыя прылады працы. Збіранне этнаграфічных матэрыялаў сустракаецца аднак з шэрагам рознага роду цяжкасцей. Справа перш за ўсё ў тым, што члены навуковага гуртка працуюць у ім — можна было б сказаць грамадскім чынам. Навука, навуковыя доследы і навуковая праца з'яўляецца для ўсіх членаў гуртка дададатковым другарадным заняткам у адносінах да іх прафесіянальнай працы. А збіранне этнаграфічных матэрыялаў патрабуе шмат часу, сіл і намаганняў. Нягледзячы на гэта, рознымі метадамі ўжо зараз сабрана параўнальна многа этнаграфічнага, а асабліва фальклорнага матэрыялу. У будучыні плануецца праводзіць гэтую працу больш сістэматычна і мэтанакіравана.

Пры адпаведных умовах праца навуковага гуртка можа ў значнай меры паглыбіць нашыя веды аб беларусах у Польшчы, аб мінулым і сучасных праблемах Усходняй Беласточчыны.

У. Паўлючук

АРЛЯНСКІЯ СПУЛДЗЕЛЬНІ

Новыя заданні сельскай гаспадаркі — гэта таксама новы змест працы вясковай спулдзельчасці. Зараз займаецца яна не толькі гандлёвымі справамі, але і арганізуе справы сельскагаспадарчай прадукцыі, робіць паслугі нашай вёсцы.

Напрыклад ашчадна-пазыкавая спулдзельня (СОП) у Орлі налічвае зараз каля 2 тысяч членаў. За апошнія два гады прыбыло тут 370 новых членаў. СОП у Орлі зараз мае больш 6.700 тысяч зл. укладаў. Калі прыняць пад увагу 1968 год, дык колькасць укладаў павялічылася на больш чым 470 тысяч зл. Гэта абазначае, што гаспадары ўсё часцей пераконваюцца, што грошы найлепш трымаць не ў панчосе, але ў банку. Аднак было б гэта чыстае спрашчэнне справы. Маючы кніжачку ў СОП, гаспадар можа залатвіць хутчэй шмат даволі клапатлівых спраў: заплаціць падатак, купіць будаўляныя матэрыялы ці машыны і г.д., не патрабуючы стаяць у чарзе да касы. Зрэшты, спісак паслуг, якія выконвае сваім кліентам СОП, з году ў год пашыраецца. Гаворачы аб грашовых укладах гаспадароў нельга забываць, што іншыя, патрабуючыя, атрымліваюць з СОП крэдыт. За мінулыя два гады СОП у Орлі дала банкаўскіх крэдытаў гаспадарам на 574 тыс. зл. больш, чым у папярэдніх двух гадах. Пацяшаючым з'яўляецца і тое, што гаспадары ў час сплачваюць гэтыя крэдыты. Для прыкладу скажам, што ў 1968 годзе пратэрмінаваных пазык было 194 тыс. зл., у 1969 — 88 тыс. зл., а ў мінулым годзе лік гэты яшчэ паменшыўся.

З паслугамі звязана таксама і дзейнасць ГС. Мернікам дасягненняў ГС у Орлі быў той факт, сцвярджалася на канферэнцыі ПАРП, што ў 1969 годзе на запланаваныя 400 тыс. зл. прыбытку, дасягнута 878 тыс. зл. Але нельга забываць, што ў 1968 годзе на запланаваных 650 тыс. зл. прыбытку ГС выпрацавала страты лікам у 44 тыс. зл. Непасрэдна завініла тут ў 1968 годзе кіраўніцтва ГС. Аднак, як гаварылася на канферэнцыі, віну тут мела і ПОП пры гмінпай спулдзельні ў Орлі, якая не аналізавала дзейнасці ГС, а асабліва членаў партыі, займаючых тут кіраўнічыя пасады. Іменна дзякуючы персанальным зменам можна было хутка ліквідаваць недахопы.

Спраўная праца вясковай спулдзельчасці і пашырэнне паслуг, якія яна выконвае для сельскай гаспадаркі, у многім залежыць ад актыўнасці саміх гаспадароў, актыўнасці партыйных ці зэтэсэлеўскіх арганізацый. (ак)

Індыкі ў Ляўкове. *Фота Я. Цялушэцкі*

ДАРМА Ў ЖЫЦЦІ НЕ ДАЕЦЦА НІЧОГА

Пісьмо Галі адбілася шырокім рэхам не толькі ў Польшчы. Мы атрымалі пісьмо са сталіцы Францыі Парыжа, а адказвае на ліст Галі Алёна Чыж.

«Кажаш, што думаеш «зыйсці з дарогі», «каб не перашкаджаць іншым». Шкада, што шмат зышло. Праўда, па гэтай дарозе ісці цяжка, галоўнае — трэба «прысесці» і «зубрыць-зубрыць», каб двойкі рэдкімі былі.

Калі чаго не разумееш па хіміі ці мове, знойдзеш сяброўак — сяброў, якія табе высняць «цяжкасці» і ніводзін настаўнік не адмовіць табе ў дапамозе, калі ты толькі звернешся да яго з просьбай.

На жаль, пяцёркі залежаць ад вучня. Трэба вучыцца, кожны вучань здольны мець прынамсі не благія ацэнкі. Дарма ў жыцці не даецца нічога, а галоўнае навука, тут сваёй галавой трэба падумаць і калі сесці за кнігу, дык трэба думаць аб тым, што там напісана, а не аб тым, куды верабей лётае (часам і аб гэтым трэба думаць).

Калісь «кашаеды» — вучні духоўнай семінарыі ў Вільні спявалі:

Ах балы мои, балы,
Единицы и нули,
Двойки, тройки иногда,
А четвёрки никогда.
А пяти, пяти, пяти
И в журнале не найти.

і то «з дарогі не зыходзілі», а многія з іх вышлі вучонымі, культурнымі людзьмі.

Дарагая, мілая Галя, я ўпэўнена, што да канца года і ты не будзеш мець ніводнай двойкі. Будзь адважная».

Алена Чыж

НЕ БАЯЦЦА ПРАЦЫ

(Працяг са стар. 1)

турным руху Гарадок — гэта адзіны прыклад, які можна адважна ўсюды паказаць. А ўсё ж, ці не варта было б зрабіць Гарадок ў нейкай ступені метадычным цэнтрам для культурных дзеячоў? Прыклад вучыць лепш, чым найлепшыя словы... Дык яшчэ прашу пару слоў аб галоўных напрамках у грамадска-культурнай дзейнасці арганізацыі.

— Звяртаем ролю куды большую на гурток. Каб людзі не баяліся працы і ініцыятывы, каб выкарыстоўвалі ўсе рэзервы, якія ёсць вакол іх і ў іх саміх, каб стваралі неўміручыя вартасці. Не ісці на хуткія і лёгкія эфекты, для смеху толькі. Шмат гаворым, што трэба скончыць з пастаноўкай п'ес, у якіх п'юць гарэлку. Да п'есы таксама патрэбны творчы і крытычны падыход. З рэпертуарам для самадзейнасці цяжка, але маем крыніцы, з якіх можам чэрпаць. Патрэбен большы і пастаянны кантакт культурных дзеячоў з ГП. Яны павінны ведаць усе нашы намаганні і служыць нам парадай.

Размову вяла Вера Лейчук
фота Цаф — Сянько

ЛІТАРАТУРА КІЕЎСКАЙ РУСІ

АПАКРЫФІЧНАЯ ЛІТАРАТУРА — спецыфічны жанр рэлігійнай пісьмовасці, які карыстаўся падтрымкай з боку царквы. Значэнне тэрміна «апокрыф» прайшло значную эвалюцыю. Першапачаткова азначаў ён твор з рэлігійнай тэматыкай выключнай складанасці, вялікай ступені цяжкасці, а нават таямнічасці ў змесце і форме. З часам у рэлігійных асяроддзях пачалі ўсё часцей паяўляцца асобы або групы людзей, якія згодна з сваімі канцэпцыямі, але не згодна з афіцыйнымі канонамі царквы самастойна тлумачылі розныя праблемы, звязаныя з старым і новым запаветам. Да гэтых «ерасей» мімавольна далучалася таксама інтэрпрэтацыя рэлігійных праблем з боку прастанароддзя, якое, не ведаючы дакладна афіцыйнай навукі, самастойна, найчасцей спрошчана тлумачыла такія справы, як паўстанне зямлі, людзей, або рысавала візію канца света. Гэтыя погляды пранікалі таксама ў пісьмовыя помнікі і зразумела, што такая літаратура не магла быць адобрана царквой.

Аб спрошчаным, прымітыўным тлумачэнні рэлігійных праблем у гэтай літаратуры можа сведчыць, між іншым, і тое, што нярэдка ў ёй сцвярджалася, быццам бы душа чалавека была створана богам, а цела — д'яблам. У адным з помнікаў расказваецца аб Хрысце, які мыецца ў лазні і націрае ўсе члены свайго цела саламяным вехцем. Часта святыя прадстаўлены ў такой літаратуры як нармальныя «людзі — аратыя». Іх характарам і прывычкам уласцівыя такія рысы, як зайздрасць, лянота, неахайнасць і г.д.

Зразумела, што такое прыземнае тлумачэнне высокіх рэлігійных матэрый не адпавядала царкве. І таму літаратура «ерасі» і літаратура з народным уклонам атрымала агульную назву літаратуры апакрыфічнай, гэта значыць, такой літаратурай, якая знайшлася на індэксе і была забаронена царквой. Няма сумненняў, што гэта не перашкаджала яе распаўсюджванню. А нават наадварот, простае «чалавечае» тлумачэнне розных незразумелых рэлігійных праблем спрыяла распаўсюджванню гэтай літаратуры ў шырокіх колах грамадскасці. Тайком цягнуліся да яе таксама розныя царкоўныя чыны, якім цікава было пазнаёміцца з новай інтэрпрэтацыяй рэлігійных канонаў.

Бадай што найцікавейшым помнікам апакрыфічнага жанра было «Хаджэнне Багародзіцы па муках», якая паявілася ў Русі, як мяркуюць, у XII ст. Твор прадстаўляе зыход Багародзіцы разам з арханёлам Міхаілам у пекла. Прадстаўленая ў творы карціна пакут мучанікаў выключна яскравая. Адны з грэшнікаў вісяць, падчэпленыя крукамі за бараду, язык, ці вочы, другія стаяць у вогненнай рацэ па калені, па пояс, або па шыю. Аўтар «Хаджэння», несумненна, не любіў жанчын. Сярод пакутуючых іх вельмі многа. Адны з іх папалі ў пекла за сямейную здраду, другія за прадажнае каханне, трэція за глупства і гаварлівасць.

Як вядзе сябе ў пекле Багародзіца? Толькі пры людзях, якія замучылі яе сына, Багародзіца салідарызуецца з пякельнымі мукамі, пры ўсіх другіх грэшніках Багародзіца спачувае ім і дамагаецца аблягчэння кар.

Чаму помнік гэты быў залічаны да апакрыфічнай літаратуры і знайшоўся на індэксе? Мабыць, перш за ўсё таму, што сярод грэшнікаў знайшліся таксама епіскапы, патрыярхі, папы, а таксама таму, што паказаная ў творы карціна мук была занадта натуралістычнай і не згоднай з царкоўнымі ўяўленнямі аб пекле.

Несумненна, літаратура са згушчанымі фарбамі, кантрастамі, крайнасцямі адпавядала густам тагачаснага простага чытача. І таму «Хаджэнне» карысталася папулярнасцю ў народзе.

Матыў пякельных мук быў шырока вядомы таксама ў заходнееўрапейскай рэлігійнай пісьмовасці. Матыў гэты ўплываў таксама на мастацкую літаратуру. Прыкладам можа быць «Боская камедыя» Данте або загаловак трылогіі А. Талстога «Хаджэнне па муках».

Вось Генрык Зарэмба — фрэзероўшчык...

Калі пусціць у рух сваю такарню Ян Жэпнеўскі, дык аж страшна глядзець...

— Думаю, — гаворыць Вітальд Тышук, — што ўжо тут застануся аж да пенсіі...

Пачатак на стар. 1

ПЕРШАЯ ФАБРЫКА Ў БЕЛЬСКУ

трабуе добра падрыхтаваных людзей, з адукацыяй і практыкай. А тут іх мала.

— Праўду кажучы, — сцвярджае інжынер Шадура, — такіх людзей у Бельску зусім не было. Мясцовая прафесіянальная школа рыхтавала механізатараў сельскай гаспадаркі. Шмат яе выпускнікоў знайшло працу ў нас. У наступных гадах, спадзяемся, будзе лепш. Мы дагаварыліся з асветнымі ўладамі, і бельская прафесіянальная школа прыстасавала сваю праграму да нашых патрэб.

Ідзем аднак да іншых рабочых. Вось Генрык Зарэмба — фрэзероўшчык. Адзін з тых, хто ўжо ў сваёй прафесіянальнай біяграфіі сустракаўся з металаапрацоўчай тэхнікай.

— Умовы працы тут вельмі добрыя, няма на што наракаць, — гаворыць ён. — Чалавек сам сабе панам, як пастараешся, так і маеш. Наша брыгада, якой кіруе майстар Пётр Даніла, рашыла змагацца за званне «Брыгады сацыялістычнай працы». Дык стараемся добра працаваць і пашыраць свае веды.

— Таварыш Зарэмба, — інфармуе кіраўнік, — сваю дзённую норму выконвае ў 130 працэнтах.

Ідзем далей. Над вялікім станком з увагай нахіляецца яшчэ зусім малады токар Ян Жэпнеўскі.

— Гэта добры, руплівы рабочы, — паясняе кіраўнік. — Калі пусціць у рух сваю такарню, дык аж страх падыходзіць. Выконвае не менш 120 працэнтаў сваёй нормы.

Ян Жэпнеўскі пакуль стаў токарам, працаваў чорнарабочым у бальнічнай пральні. Праца на бельскай фабрыцы стала для яго жыццёвым авансам.

— Я нават не марыў, што буду токарам, — шчыра прызнаецца ён. — Хачу вучыцца, каб здабыць хаця б чэлядніцкія паперы. На завадскім складзе гатовых вырабаў знаёмлюся з магазінерам Вітальдам Тышуком. Ён таксама прыйшоў працаваць на бельскую метала-апрацоўчую фабрыку са спулдзельчага гандлю, дзе займаўся пастаўкамі фруктаў і агародніны.

— Думаю, — гаворыць ён, — што ўжо тут застануся аж да пенсіі.

Інжынер Шадура паказвае мне яшчэ святліцу і іншыя бытавыя памяшканні, якімі карыстаюцца рабочыя.

— Калі пабудуем дом на бюро дырэкцыі, — кажа ён, — дык цэлы гэты будынак аддамо для патрэб рабочага калектыву, для патрэб органаў працоўнага самаўпраўлення, партыйнай, прафсаюзнай і маладзёжнай арганізацый, якія ўжо ў нас актыўна дзейнічаюць.

Урачыстае адкрыццё бельскага філіяла наступіла ў гадавіну Кастрычніцкай рэвалюцыі. У маштабах гэтага спакойнага горада быў гэта таксама рэвалюцыйны крок.

— А як ідзе ў вас прадукцыя? — на развітанне пытаю яшчэ ў кіраўніка бельскай фабрыкі.

— Нармальна. План за снежань мінулага года і за студзеньскія дні гэтага года мы выканалі поўнасцю. Нашы вырабы амаль у 90 працэнтах ідуць на экспарт. Дык мы не можам сабе дазволіць на абы-якую працу.

В. РУДЧЫК

Фота Цаф — Сянько

ГАСПАДАРЧЫ ПЛАН І БЮДЖЭТ ГАЙНАЎШЧЫНЫ

Гаспадарчы план і бюджэт на 1971 год былі галоўнай тэмай пасяджэння апошняй сесіі павятовай рады народовай у Гайнаўцы. Дыскусія вялася вакол праблем як найбольш рацыянальнага і поўнага выкарыстання сродкаў, прызначаных на далейшае развіццё гаспадарчага і культурнага жыцця, асветы, здароўя і забеспячэння патрэб жыхароў павета. Гаспадарчы план прадугледжвае, што апрацоўваемая плошча сельгасугоддзяў складзе 78 тыс. 500 гектараў, у тым ліку пад пасевамі — 50.000 га. Структура вырошчвання павінна выглядаць так: збожжа — 29.800 га, бульба — 10.600 га, кармавыя расліны — 1590 га. Сярэдні ўраджай чатырох збожжавых культур павінен скласці 17,5 ц, а бульбы — 175 ц з гектара. Узрасце пагалоўе буйнай рагатай жывёлы на 600 галоў, а свіней — на 2 тыс. штук. Падлічана, што надоі малака ўзрастуць з 19 млн. літраў у 1970 годзе да 21,8 млн. літраў у 1971 г.

Павінна павялічвацца ўгнойванне мінеральнымі ўгнаеннямі і вапнаванне глебы. План выкарыстоўвання ўгнаенняў у 1971 г. складзе 6300 тон NPK, што ў параўнанні з мінулым годам дае ўзрост на 31,3%. Выкарыстоўванне вапны павінна скласці 4200 тон (у мінулым годзе — 3200 тон).

Агульны бюджэт павета на 1971 г. акрэсліваецца сумай 111 млн. зл. У параўнанні з мінулым годам ён павялічыўся на 10 млн. зл. Найбольшая сума з гэтага — 19 млн. зл. — прызначаецца на капіталаўкладанні ў сельскай гаспадарцы, у тым ліку 11 млн. пойдзе на меліярацыю. У рамах гэтага будзе праведзены дрэнаж 533 гектараў ворнай зямлі, поўнае загаспадаранне лугоў і паш на 579 га. Коштам 6482 тыс. зл. будзе праводзіцца праца ў грамадах Кленікі і Новаберазова. Пашырэнне і мадэрнізацыя ПОМ-аў у Кляшчэлях і Нарве будзе каштаваць 1,5 млн. зл.

Найбольшым камунальным капіталаўкладаннем у Гайнаўцы будзе будаўніцтва водаправодна-каналізацыйнай сеткі і гарадской ачышчальні сцёкаў. На гэта прызначаецца сума 5390 тыс. зл. Закончана будзе будаўніцтва пункту аховы здароўя ў Дубічах Царкоўных, аддзела заразных хвароб у гайнаўскай бальніцы і пункту аховы здароўя ў Белавежы. Працягвацца будзе будова 9-тоннай пякарні, смажальні рыбы, прадпрыемства гарадскога азелянення, дадатковых памяшканняў для МРГТ, спортзалы для школы № 1, будаўніцтва трох жылых дамоў для 146 сямей, будаўніцтва складаў і майстэрань для спулдзельні «Чын», а таксама пашырэнне спулдзельчых паслуг.

У прамысловасці найбольшая сума прызначаецца на будаўніцтва II этапу керамічнай фабрыкі ў Старым Ляўкове — 46400 тыс. зл., а таксама будзе аддадзена ў карыстанне ў I палове гэтага года фабрыка стружкавых пліт. У плане прадугледжана правядзенне рамонтаў памяшканняў у Гайнаўцы — 14 будынкаў, у Нараўцы — 1, і 2 — у Белавежы.

Апрача гэтага, грамадскім чынам будзе пракладзена 13 км дарог, якія спалучаюць вёскі Арэшкава — Старына, Палічна — Апака Вялікая, Залешаны — Сакі, Чарэмха — Дашы, Тарнопаль — Семяноўка, Кленікі — Гародчына, пабудаваны будуць сцёкі на ваду на дарогах Лапухоўка — Тыневічы і Падляўкова — Барысаўка.

У бюджэт не ўключаны капіталаўкладанні, якія прызначаны для прамысловых прадпрыемстваў, кіраваных цэнтральна. У 1971 годзе на мадэрнізацыю фабрыкі сухой дэстыляцыі драўніны і фабрыкі машыннай прамысловасці для лясніцтва прызначана 20 млн. зл.

Гэта толькі некаторыя капіталаўкладанні, якія ў 1971 годзе ўведзены ў бюджэтны план Гайнаўскага павета. Поўнае і адпаведнае выкананне пастаўленых заданняў на гэты год будзе гарантыяй далейшага гаспадарчага развіцця павета, прынясе эканамічныя і грамадскія эфекты.

К. ЛЯШЧЫНСКІ

ДАПАМАГАЮЦЬ ЗВЯРКАМ ПЕРАТРЫВАЦЬ ЗІМУ

Настала зіма. Усюды глыбокі снег. Цяжка цяпер здабываць корм лясным зверкам. З дапамогаю ім прыйшла школьная моладзь, між іншым, вучні з Семяноўкі і Ляўкова, Гайнаўскага павета. Моладзь з Семяноўскай школы робіць кармушкі, якія развешвае на дрэвах пры школе і ў полі. У кармушкі прыносіць яна мякіну і зерне.

Ляўкоўскія вучні зрабілі некалькі новых кармушак, а таксама наладзілі старыя кармушкі. Сыплюць яны ў іх зерне і акрушыны хлеба. Апрача таго, вучні робяць паснікі для зайцаў. У паснікі прыносяць яны свежы корм: сена, моркву, буракі або лісткі капусты. (яц)

ІВАНУ ШАМЯКІНУ — 50 ГОД

ПІСЬМЕННІК СВАЙГО ПАКАЛЕННЯ

Іван Шамякін — адзін з самых выдатных і папулярных пісьменнікаў Савецкай Беларусі. Вось ужо чвэрць стагоддзя кожная новая кніга яго выклікае бурлівыя спрэчкі, становіцца прадметам дыспутаў у школах, інстытутах, не абмінаюць гэту кнігу бібліятэкі, наладжваючы на ёй чытальніцкія канферэнцыі.

Іван Шамякін — пісьменнік вельмі сучасны. Усе яго кнігі нараджаліся як адказ мастака на вострыя і злабадзённыя пытанні жыцця, угадвалі нешта вельмі істотнае ў зрухах індывідуальнай псіхалогіі і грамадскай свядомасці. Пісьменнік мае шчаслівую здольнасць улавіць,ператварыць у мастацкім вобразе тое, што яшчэ толькі як бы носіцца ў паветры, не мае дакладнай назвы, ляжыць на мяжы ўспрыймання і ўсведамлення. З усіх беларускіх празаікаў Шамякін, бадай, найбольш чулы да павеваў у сферы маральна-эстэтычнай.

Іван Шамякін нарадзіўся 30 студзеня 1921 года ў вёсцы Карма Добрушскага раёна Гомельскай вобласці ў сям'і лясніка. Па характару службы бацьку часта пераводзілі з месца на месца. Для пісьменніка, відаць, немалаважным з'яўляецца тое, дзе ён нарадзіўся, што ўбачыў у сваім дзяцінстве. Дзяцінства — пара найбольш вострых, глыбокіх уражанняў. Тое, што Шамякін умее рысаваць пейзаж, адчувае прыгажосць прыроды, мае, несумненна, сувязь з яго дзіцячымі ўражаннямі.

Да вайны будучы пісьменнік вучыўся ў розных вясковых школах, а затым у Гомельскім тэхнікуме будаўнічых матэрыялаў. Ужо ў школе ён пісаў вершы, змяшчаў іх у сцянных газетах, і чаму для працягвання адукацыі выбраў тэхнікум будаўнічых матэрыялаў, застаецца незразумелым. Хутчэй за ўсё ў гэтым выявілася юнацкая неабдуманасць. Але вершы пісалі нават студэнты гэтай такой празаічнай навучальнай установы, і на гонар Шамякіна трэба сказаць, што ён неўзабаве стаў прызнаным тэхнікумаўскім паэтам.

Даволі рана — у васемнаццаць год — Іван Шамякін ажаніўся. Сустрэў студэнтку-медычку, якую ведаў яшчэ па вучобе ў сельскай школе, і, не чакаючы абароны дыпломнага праекта, прапанаваў сваёй выбранцы сэрца і руку. Гэта ранняя жаніцьба аказалася шчаслівай і ўстойлівай. Вытрымала жыццёвыя выпрабаванні. Цяпер у Шамякіна тры дачкі і сын, а ён сам, яшчэ да пяцідзесяцігадовага ўзросту стаў дзядулем.

Жыццёвы шлях Івана Шамякіна вельмі тыповы для яго пакалення. Пасля заканчэння тэхнікума — некалькі месяцаў самастойнай працы, затым прызыў у армію. Неўзабаве — вайна. Ваяваць давялося на далёкай поўначы, пад Мурманскам. Чалавеку, які вырас у параўнальна мяккім клімаце Беларусі, было нялёгка ў тундры, ва ўмовах доўгай палярнай ночы, лютай зімы.

Шамякін быў камандзірам гарматы, служыў у зенітна-артылерыйскай часці. Немцы, налятаючы на Мурманск, бязлітасна бамбілі гэту часць. Але, як успамінае Шамякін, і зенітчыкі навучыліся добра ваяваць, збіваючы за адзін налёт па тры-чатыры самалёты, а аднойчы збілі нават шэсць. Камандзір з Шамякіна атрымаўся добры.

Пасля Мурманска былі новыя ваенныя дарогі — Польшча, Германія.

Калі пасля вайны, працуючы настаўнікам у вясковай школе, Іван Шамякін узяўся за пяро, меў аб чым расказаць. Першае яго апавяданне «У снежнай пустыні» надрукавана яшчэ ў 1945 годзе. У ім расказваецца аб баях з нямецкімі захопнікамі на Крайняй Поўначы. аб прыгажосці, велічы душы простага салдата. Гэта ж тэма з'яўляецца галоўнай у аповесці «Помста».

Шырокую вядомасць сярод чытачоў прынёс Шамякіну яго першы раман «Глыбокая плынь», надрукаваны ў 1948 годзе. Беларуская літаратура да гэтага часу мела ўжо нямала твораў аб пар-

МАЛАДЗЁЖНЫЯ АРГАНІЗАЦЫІ У ЛІЦЭІ

Пачатак на стар. 1

гурткі, — кажа Г. Устынюк. — У гэтым навучальным годзе прыбыло нам 50 гарцэраў з першых класаў. Але раскажу, чым мы займаемся. Вось, напрыклад, дапамагалі мы гарадской радзе народовай (МРН) у Гайнаўцы праводзіць рэнтгеннае прасвятленне жыхароў горада. Мелі мы дыжуры ў амбулаторыях, выпісвалі паведамленні аб абавязковых прасвятленнях на адрасы гайнаўчан. Вядзем мы гарцэрскую хроніку. Увялі ў школе так званыя мундзірныя дні для ўсіх гарцэраў. Вывучаем алфавіт Морзэ, дзяржаўныя флагі, атрымліваем розныя спецыяльнасці і г.д. На летніх канікулах дапамагалі мы гайнаўскаму гуфцу арганізоўваць адпачынак вясковай моладзі ў горадзе. Дапамагаем мы і адзінокім пажылым людзям. Я ўзяла пад апеку 76-гадовага дзядулю, якому чытаю кніжкі. Дзядуля гэты завецца Уладзіслаў Руткевіч. Жыве ў Гайнаўцы. Гарцэрка Валя Дзікевіч апякуецца пажылой асобай у Старым Беразове. Узялі мы пад апеку пенсіянерку Тацяну Сафраненка, былую настаўніцу нашага ліцэя. Вясною, напрыклад, мы садзілі ў яе агародчыку кветкі... Зараз рыхтуем квіз аб М. Каперніку, а вясною на нашыя патрэбы будзем збіраць бутэлькі, слоікі і макулатуру. Некаторыя мерапрыемствы арганізуем мы разам з ТППР-аўскай арганізацыяй.

Яўгенія Буйноўская — апякун маладзёжнага гуртка Таварыства польска-савецкай дружбы (ТППР):

— Спецыфіка дзейнасці нашай арганізацыі заключаецца перш за ўсё ў тым, што ўключаемся мы ў святкаванне знамянальных гадавін, як гадавіны Савецкай Арміі ці Кастрычніцкай рэвалюцыі. Каля 60 вучняў нашай школы перапісваецца з сябрамі і сяброўкамі з СССР.

У жыцці школы немалую ролю адыгрывае вучнёўская спулдзельня. Аб ёй расказала нам Ірэна Стоцкая (прэзас праўлення спулдзельні, вучаніца класа IV «а»)

— Прадаем мы перш за ўсё школьныя прыборы, сшыткі, цукеркі, пячэнне і г.д. За мінулы 1970 год прадалі мы сваіх «тавараў» на суму 50 тысяч злотых. Апрача таго, арганізуем мы ў сябе харчаванне для настаўнікаў і вучняў (на 200 асоб). Суп прывозіць нам рэстаран ПСС-у.

Янка Цялушэцкі

тызанскай барацьбе. Але вось з'явіўся раман Шамякіна, спадабаўся адразу ўсім і заняў вядучае месца ў літаратуры.

Пасля «Помсты» і «Глыбокай плыні» пісьменнік яшчэ не раз вернецца да падзей ваенных год. Свайму пакаленню, яго нялёгкім шляхам-дарогам, азораным пажарам вайны, прысвяціць ён пенталогію «Трывожнае шчасце».

У Шамякіна — востры сацыяльны зрок, і, як ужо гаварылася, тонкае адчуванне сучаснасці. Чатыры раманы — «У добры час», «Крыніцы», «Сэрца на далоні» і «Снежныя зімы» — стварыў пісьменнік па гарачых слядах паўсядзённасці. У кожным з іх вялікія, маштабныя вобразы, якія нясуць у сябе прыкметы часу, яго здзяйсненні і супярэчнасці.

Па гэтак званай чытабельнасці, Шамякіну, безумоўна, належыць першае месца сярод беларускіх пісьменнікаў. Амаль усе яго кнігі перакладзены на шматлікія мовы народаў СССР і замежныя мовы.

Пісьменнік няпала зрабіў, каб даць мастацкую прапіску з'явам, характарам, ідэалам і норавам свайго часу. Пасівелі скроні ў равеснікаў Шамякіна, у тых, хто юнаком пайшоў на вайну, пасівелі яны і ў пісьменніка. Але ён яшчэ поўны жыццёвых і творчых сіл і, трэба думаць, яшчэ напіша многа новых цікавых кніг.

ІВАН НАВУМЕНКА

На школьным канцэрце. Выконваецца ніжнелужыцкі танец. Касцюмы з ваколіцы Блот.

У ЛУЖЫЧАН

Ёсць у Германскай Дэмакратычнай Рэспубліцы нацыянальная меншасць — сербалужычане. Гэта славянскі самастойны народ, які пражывае на гэтай тэрыторыі спакон вякоў. Некалі гэты народ быў шматлікі і займаў вялікую тэрыторыю паміж Одрай і Эльбай. Лужыцкія плямёны будавалі магутныя абарончыя замкі і вялі частыя войны з германскімі плямёнамі.

Але лёс гісторыі няласкава абышоўся з гэтым заходнім славянскім народам. Аказаўшыся заваёванымі, сербалужычане выказалі незвычайную жыццяздольнасць і змаглі праз доўгія змрочныя вякі нацыянальнага прыгнёту пранесці і нават употай развіваць сваю культуру, ствараць літаратуру і мастацтва, удасканальваць мову.

І толькі цяпер, у гады народнай улады, у ГДР, сербалужычане атрымалі поўную культурную аўтаномію. Лужычанамі гэты народ называецца таму, што пражывае ў краіне шматлікіх натуральных, а ў апошні час і штучных азёр (рэшткі глыбокіх ям, якія засталіся ад паверхневага здабыцця бурага вугалю), а па-лужыцку азёры — гэта лужыцы. Чаму сербы? Цяжка сказаць. Вядома толькі, што паміж лужычанамі і югаслаўскімі сербамі супольнага зусім не больш, чым паміж іншымі славянскімі народамі. Хоць некаторыя вучоныя і выказваюць думку, што югаслаўскія сербы прыйшлі на Балканы з-над берагоў Одры.

Сербалужычане аднолькава да групы заходніх славян, а ў сваёй масе дзеліцца таксама на дзве, моўна розныя групы — верхнелужычан, якія пражываюць у ваколіцах Будзішына, і ніжнелужычан — жыхароў забалочанай ваколіцы недалёка ад Хацябужа. Верхнелужыцкая мова бліжэйшая да чэшскай, а ніжнелужыцкая — да польскай. Але і ў адной і ў другой мовах сустракаецца нямала слоў падобных, а часам нават зусім такіх, як у нашай, беларускай.

Даведаўшыся аб існаванні беларускай нацыянальнай меншасці ў Польшчы, лужычане навязалі кантакт з нашай рэдакцыяй і запрасілі нашага журналіста пабываць у іх, каб бліжэй пазнаёміцца і навязаць супрацоўніцтва. Найбліжэйшыя адносіны ўстанавіліся паміж «Зоркай» і дзіцячым часопісам «Płomjo».

І вось я ў прасторным, тысячагадовым Будзішыне. Галоўны рэдактар «Płomjo» Кшэсцян Краўц сустракае мяне на вакзале і адразу ж уручае маленькую ляльку — фігурку дзядулі ў нацыянальным адзенні.

— Гэта Крабат, — гаворыць рэдактар, — наш легендарны герой. Ён, як амулет, прыносіць шчасце.

У праўдзе гэтых слоў я пераканаўся ў далейшы час маёй пабыўкі. Дні былі перапоўнены цікавымі сустрэчамі, паездкамі па рэгіянальных ваколіцах, знаёмствам з людзьмі і мастацтвам гэтай краіны. Веру, што Крабат пастараўся, але ад усяго сэрца дзякую лужыцкім сябрам, асабліва ўсім журналістам «Płomjo» за шчыры, сардэчны прыём і дапамогу ў знаёмстве з усім, што мне ўдалося там пабачыць.

У час маёй пабыўкі на Лужыцах было арганізавана некалькі сустрэч: у рэдакцыі, у кіраўніцтве лужыцкай грамадска-культурнай арганізацыі «Дамавіна» (Айчына), у школах з дзецьмі і настаўнікамі.

(Працяг на стар. 6)

Адрэж па лініі, назначанай пункцірам, зрабі дзірку ў месцы, вызначаным кружкамі і навяжы старонкі на дроцік або шнурочак.

БІБЛІЯТЭЧКА „НІВЫ" ЯНКА МАУР ПАЛЕСКІЯ РАБІНЗОНЫ

— Чаго там шкадаваць савецкае насенне! — бліснуў вачыма чорны. — Нічога, акрамя карысці, не будзе, калі загінуць два бальшавіцкія гадаванцы.

— І то праўда, — уздыхнуў малодшы. — Наша справа важней за гэтых двух малакасосаў. А колькі нашага брата гіне ад іх! Хай не соваюць свой нос куды не трэба. Дзе яны цяпер?

— Там, каля возера.

— Значыцца, зробім такім чынам: яны, вядома, надзвычай будуць рады, калі ўбачаць нас; мы возьмемся іх вывесці, а там...

— Гэта зручна яшчэ і з другога боку: калі што якое, дык будуць думаць, што яны самі загінулі ў балоце, — дадаў чорны. — Можа, паглядзім цяпер, ці ўсё ў парадку?

— Потым паспеем, спачатку скончым гэтую справу, — адказаў малады.

Яны абмінулі грэблю і накіраваліся ў той бок, дзе была стаянка хлопцаў.

Крокі і шолах даўно ўжо сціхлі, а хлопцы ўсё яшчэ ляжалі ў сваёй засадзе і не дыхалі.

— Слухай! — дрыжачым шэптам сказаў Віктар. — Скубані мяне за бок: можа, я сплю.

— Абодва разам не можуць бачыць адзін сон, — сказаў Мірон. — Гэта дзікая праўда. Што будзем рабіць? Ці ўцякаць, ці сядзець тут?

Віктар падумаў і сказаў:

— Гэта, мусіць, усё роўна: ці тут хавацца, ці дзе-небудзь. Абы толькі не трапіць ім на вочы. Шукаць яны нас не будуць, — заўважыў Мірон.

— Чаму так? — здзівіўся Віктар. — Якраз і будуць шукаць.

— Ты чуў, што яны казалі? — разважліва сказаў Мірон. — Мы ж іх сустрэнем з радасцю. Так яно і павінна было б быць. А калі мы іх не сустрэнем?

— Тады яны будуць нас шукаць.

— Так, ды не гэтак: Будуць крычаць, клікаць нас, нават страляць, каб мы самі прыйшлі да іх. Не могуць жа яны падумаць, што мы наўмысля хаваемся ад іх. Яны ж нашы «збаўцы».

— Але, — усміхнуўся Віктар.

— Калі мы не адгукнемся, яны падумаюць, што мы загінулі. А шукаць, як уцекачоў, яны не павінны, не маюць падставы.

Гэтае разважанне крыху супакоіла абодвух. Іх задачай было толькі, як кажуць, сядзець і не рыпацца і такім чынам дачакацца, пакуль ворагі пойдуць з вострава.

Праз некаторы час сапраўды пачуўся стрэл.

—Клічуць нас! — засмяяліся хлопцы.

Пачуўся новы стрэл ужо ў другім месцы. Праз некаторы час данесліся крыкі. Крыкі то набліжаліся, то аддаляліся: відаць, бандыты хадзілі па ўсім лесе.

Нарэшце галасы пачалі набліжацца да хлопцаў, пачуўся хруст, і абодва чалавекі зноў выйшлі да грэблі.

сці ворагі. Нарэшце паказаліся і яны. Падышлі да будана і селі каля вогнішча.

— Каб канчаткова упэўніцца, трэба пачакаць вечара, — сказаў малады, — калі яны яшчэ жывыя, то павінны прыйсці сюды начаваць.

— Але ў такім разе мы сёння не зможам вярнуцца назад, — заўважыў чорны.

— Ну дык пераначуем тут. Вось і будан ёсць. Нават барсучыная скура ў ім. А вунь і палова зайца, і рыба пісіць. Заяц, відаць, яшчэ свежы. Значыцца, учора яны тут жылі. Калі загінулі, дык толькі сёння.

Бандыты падклалі ў агонь дроў. Чорны выняў з торбы хлеба, сала, солі.

Калі ўбачылі гэта хлопцы, дык у іх аж сліна пацякла.

— А можа, пакаштуем іхняга зайца? — сказаў малады.

— Не варта важдацца.

— Ну, дык я маленькі кавалачак сабе спяку.

Падышоў, узяў зайца і сказаў:

— Як ён скрэмзаны. Відаць, у іх і нажа не было.

— А вось нейк трымаліся, чортавы дзеці! — буркнуў чорны. — І якім чынам здолелі зайца злавіць?

— Мусіць, іх там навучаюць цяпер розным такім штукам, — казаў малады, адразаючы нажом тонкую лусту мяса. Потым палажыў яе ў попел.

Хвіліну памаўчалі, глядзелі, як скварыцца мяса. Надыходзіў вечар. Навокал было так спакойна і мірна, што цяжка было падумаць пра тую людскую жорсткасць, якая панавала тут у гэты час. Відаць, гэты настрой мімаволі ахапіў і маладзшага.

— А можа, плюнуць на ўсю гэтую справу і пайсці дадому, пакуль не позна? — прамовіў ён.

Чорны сурова зірнуў на яго:

— Праз два тыдні нам спатрэбіцца гэтае месца. Калі мы страцім яго, нам самім прыйдзецца рызыкаваць жыццём. Ніўжо ж з-за гэтых шчанят ты сам згодзен пацярпець?

— Ды я гэта кажу толькі таму, што ўпэўнен у іх смерці. Наўрад ці могуць яны столькі часу не прыходзіць.

— Каб цвёрда быць упэўненым, трэба перачакаць ноч, — сурова сказаў чорны.

Малады выняў мяса, пачысціў яго, пасыпаў соллю і са смакам пачаў есці.

— Нішто, — сказаў ён. — Раю і табе.

— Не хачу гэтага дабра, — махнуў рукой яго таварыш.

Бедныя хлопцы ледзь не плакалі, калі глядзелі, з якім смакам есць вораг іхняе мяса. Ды яшчэ з хлебам, з соллю! Хоць бы драбінку гэтага хлеба і солі пакаштаваць.

— Кладзёмся спаць, — прапанаваў стары. — Калі прыйдуць, не пакрыўдзяцца. Яны і спадзявацца не маглі ўбачыць тут людзей, якія могуць іх вывесці.

Віктар сціснуў кулакі, заскрыгатаў зубамі і ледзь не зароў ад злосці.

66.

— Мусіць, яны ў гэтым баку, — казаў адзін з іх.
— Усё ж такі дзіўна, што яны не адгукаюцца, — прамовіў другі. — Не можа быць, каб нашыя стрэлы і крыкі не былі чутны.
— Пагукаем яшчэ тут. Калі няма, значыцца, няма.
— Ці не маглі яны як-небудзь выйсці?
— Апрача таго месца, прайсці нідзе нельга, нават у самае сухое лета, — чуўся голас чорнага. — Куды б ні сунуліся, усюды загінуць.
— А можа, якім-небудзь чынам даведаліся пра нашы шляхі?
Чорны дзядзька гучна засмяяўся:
— А ты сам упэўнены, што пройдзеш цяпер адзін?
— Не вельмі. У такім разе, можа, нам і не трэба будзе турбавацца?
— Дай бог.
І яны на вачах у хлопцаў зноў пачалі страляць і гукаць:
— О-о-го-о! Сюды-ы!..
Хоць і не да смеху было нашым хлопцам, але яны не маглі не ўсміхнуцца.
— Вось дабрадзеі знайшліся, каб яны хутчэй самі ўтапіліся! — сказаў Мірон, калі людзі адышлі.
— Гэтага мала, — злосна прамовіў Віктар. — Хоць тры гады буду сачыць, але аддам іх пад расстрэл. Пойдзем дахаты, хай яны там блукаюць.
— Ох! — прастагнаў Мірон. — Усё цела здранцвела: мусіць, гадзін пяць ляжалі нерухома.
І яны пайшлі да стаянкі. Ззаду чуліся крыкі і стрэлы іхніх «дабрадзеяў». Хоць хлопцы не баяліся, што ворагі зараз будуць іх шукаць, але ўвесь час адчувалі небяспеку.
— Горш за ўсё, што агню нельга раскладаць, — казаў Мірон. — Калі яны вернуцца ды ўбачаць, што вогнішча нехта падправіў, дык адразу здагадаюцца, што мы тут. А агонь тым часам можа згаснуць.
— Падсунем тоўстыя кавалкі пад попел, можа, не звернуць увагі, — параіў Віктар.
— А што, калі заўважаць? — непакоіўся Мірон. — Ад гэтага можа залежаць наша жыццё.
Падумалі-падумалі і парашылі лепш рызыкнуць агнём, чымся жыццём.
— Можа, небяспечна кратаць і нашу спажыву? — сказаў Віктар. — Таксама могуць заўважыць.
— І гэта праўда, — згадзіўся Мірон. — Вось дурное становішча: глядзець на сваю ўласную ежу, галадаць і не мець права крануць яе.
Усё гэта было б нават смешна, каб не было гэтак небяспечна.
Не сядзелася ім на месцы. Увесь час пазіралі ў той бок, дзе былі «дабрадзеі». Нарэшце Віктар не вытрымаў:
— Не! Не магу! Ідзём схаваемся побач.
Адышліся ў балота, у зараснік, і там заселі. Адтуль была відаць і іх стаянка, і дарога, па якой маглі прый-

68.

Стары ўлез у будку, палажыў пад сябе стрэльбу і разлёгся на скуры.
— Паглядзі, там яны чарапаху паставілі на бярозавы сок, — сказаў ён з будана. — Піць хочацца.
Малады пайшоў, узяў чарапаху, папіў і паднёс свайму таварышу.
— Добрая рэч, дай бог ім здароўя, — засмяяўся той.
Потым і другі ўлез у будан. Пра нешта яшчэ гутарылі там, але хлопцы не маглі разабраць.
Стаяла цішыня. Толькі нейкія вячэрнія птушкі часам парушалі яе. Надышла ноч. Хлопцы сядзелі ў сваёй засадзе, нібы скамянелыя. Ім здавалася, што ў гэткай цішыні чувакць не толькі кожны іх рух, але і дыханне, нават стук сэрцаў. Доўга не адважваліся яны парушыць. Вось ужо і храп пачуўся з будкі, а яны ўсё яшчэ баяліся крануцца з месца. Ад холаду і вільгаці пачалі дрыжаць.
— Ну, давай вылазіць, — прашаптаў Віктар.
Паварушыліся — і зараз жа хрыснуў леташні сухі чаротнік. Самлелі хлопцы, сталі дыханне, прыслухаліся — нічога. Палезлі далей.
І вось тут адбылося самае жудаснае ў іхняй гісторыі: Мірон заблытаўся нагамі ў лазняку і... ляснуўся на зямлю.
У будцы зараз жа заварушыліся, і адтуль вылез чорны бандыт са стрэльбай у руках. Зірнуў ва ўсе бакі, прыслухаўся, пачакаў некалькі хвілін і схаваўся назад.
— Што там такое? Можа, яны? — пачуўся сонны голас маладога.
Хлопцы прыліплі да зямлі ў самых недарэчных позах. Мірон ляжаў тварам у балоце з задранай дагары нагою. Віктар перш сядзеў на кукішках, а пасля паваліўся набок і абапёрся адной рукою аб зямлю. І ў гэткім становішчы яны павінны былі яшчэ доўга чакаць, пакуль можна было рухацца далей. Нарэшце, дачакаліся гэтага часу і папаўзлі.
Калі яны адышліся далёка, Віктар аж з кулакамі накінуўся на Мірона.
— Ах ты, мядзведзь касалапы! — сіпеў ён. — Праз цябе ледзь не загінулі!
— Ну-ну, — вінавата казаў Мірон. — Нічога дрэннага не здарылася. Не магло ж ім прыйсці ў галаву, што гэта мы.
— Ну, а калі б палічылі цябе за звера ды ўсадзілі кулю, лепш было б?
— Ды кінь ты ўжо! Усё мінула. Давай лепш памяркуем, што рабіць далей.
Віктару рупіла падкрасціся да бандытаў і сцягнуць стрэльбу, але Мірон стрымліваў яго.
— Па-першае, — казаў ён, — стрэльбу выцягнуць з-пад яго нялёгка. Бачыш, як ён чула спіць? Па-другое, нават каб і ўдалося, ці здолеем мы з імі справіцца? У маладшага, а можа, і ў старэйшага, напэўна ёсць рэвальвер: не пойдзе бандыт на такую справу без рэвальвера. А тады ўжо будзе іншая рэч.

У ЛУЖЫЧАН

(Працяг са стар. 5)

На ўсіх сустрэчах лужычане цікавіліся жыццём беларусаў на Беласточчыне, працай нашага Беларускага таварыства, нашымі выдавецтвамі і навучаннем роднай мовы.

Лужыцкае таварыства «Дамавіна», як і наша БГКТ, арганізуе грамадскае і культурнае жыццё сярод лужычан, апякуецца мастацкімі самадзейнымі калектывамі — хорамі і драмгурткамі, — выдае часопісы, газеты і кніжкі. «Дамавіна» апякуецца таксама нацыянальнымі школамі.

На Лужыцах працуюць два сербалужыцкія ліцэі — у Будзішыне і ў Хоцябужу — і цэлы шэраг падставовых школ. Дзеці там вельмі любяць лекцыі роднай мовы. На ўрокі лужыцкай мовы ходзяць з ахвотай і нямецкія дзеці. Як мне сказалі на сустрэчы ў школе дзеці, добра ведаць як найбольш розных моў, а лужыцкая і нямецкая — гэта нашы мовы, і іх нельга не даць!

Трохі інакш, чым у нас, выглядае там сістэма вясковых школ. У нас — што ні меншая вёска, то спалучаныя класы. А вядома, што пры такой сістэме цяжка ўтрымаць адпаведны ўзровень навучання. За тыя самыя 45 мінут настаўнік абавязаны падаць матэрыял для двух розных класаў і дапільноўваць іх засваенне. У ГДР гэтая справа вырашана інакш. У кожнай вёсцы ёсць школьны будынак, але там вучыцца адзін або два класы (у залежнасці ад велічыні будынка), напрыклад, другі і трэці, але прыязджаюць сюды дзеці з усіх навакольных вёсак. Возяць дзяцей у школу і са школы спецыяльна прызначаныя для гэтага аўтобусы.

Вялікае зацікаўленне да нашага грамадскага жыцця праявіла кіраўніцтва лужыцкай арганізацыі «Дамавіна». На сустрэчы гаварылася аб магчымасці наладжвання больш цеснага супрацоўніцтва паміж таварыствамі, прапанавалася на пачатак наладзіць абмен выстаўкамі выдавецтваў і прадметаў народнай творчасці, а ў далейшым магчымы быў бы, напэўна, нават абмен выступленнямі мастацкіх калектываў.

Дзякуючы сябрам з «Płomjo» мне ўдалося пазнаёміцца, на колькі гэта магчыма за такі кароткі час, з жыццём, звычаямі, культурай гэтага гасціннага народа. Свае ўражанні з гэтай пабыўкі я перадала ў рэпартажы, які будзе надрукаваны ў «Беларускім календары на 1972 год».

Я. ЧЭРНЯКЕВІЧ

Стары Будзішын. На пярэднім плане сярэдневяковая воданапорная вежа са шлюзамі.

КУТОК ГАСПАДЫНІ
ШТО РАБІЦЬ, КАБ ДОБРА ЗВАРЫЦЬ

МЯСА ПА-БЕЛАРУСКУ

Беларусы ядуць шмат хлеба. Нічога дзіўнага — у хлебе ўся моц і сіла, ён — падстава штодзённага харчавання. Можна есці дарагія пірагі і торты, а да хлеба цягне найбольш. І не адной сучаснай гаспадыні, якая прымае сваіх гасцей «на саладка», прыйшлося пачуць нечаканую просьбу свайго госця: «Дайце хоць кавалачак хлеба...» Так, можна жыць без усяго, а без хлеба нельга. Таму нічога дзіўнага, што нават у асобныя беларускія блюды дадаюць хлеб, які цікава змяняе смак патравы і набліжае яе да смаку залатога ніўмы зямлі нашай. Нават у нас на Беласточчыне цяляціну найчасцей пякуць у хлебным цесце.

Дык сёння падаем вам, нашы дарагія чытачкі, якраз два рэцэпты на мяса па-беларуску, а дакладней — на мяса, тушанае з хлебам.

На гэтыя патравы вельмі добра надаецца гавядзіна (валавіна). Найлепш браць мяса ад задняга бядра. Мяса рэжам на такія кавалкі, як на зразы, адбіваем, солім. Падрыхтоўваем сухары з чорнага хлеба. Іх трэба добра высушыць і змалоць. Адбітыя і пасоленыя кавалкі мяса перасыпаем дробна нарэзанай цыбуляй (бярэм яе па смаку), а пасля гэтага кожны кавалак мачаем у молатыя хлебныя сухары. Каструлю змазваем маслам ці шмальцам і акуратна складваем у яе кавалкі мяса. Дадаем яшчэ крыху масла або якога іншага тлушчу і падліваем крыху «чыстага» булёну. Мяса тушым, пакуль не стане мяккае. Падаем яго з варанай бульбай. Можна яшчэ паліць смятанным соусам. У летнім сезоне, калі ёсць шмат зелені, добра было б пасыпаць яшчэ мяса зялёнай пятрушкай. Ну, і абавязкова трэба падаць да гэтага блюда які-небудзь салат.

Мяса па-беларуску можна зрабіць таксама ў кісла-салодкім соусе. Для гэтага мяса, найлепш ізноў гавядзіну (валавіну), рэжуць на даволі вялікія парцыённыя кавалкі і абсмажваюць іх у тлушчы. Мяса складваюць у каструлю і дадаюць да яго розныя прыправы, як перац, лаўровы ліст, а таксама дробна нарэзаную цыбулю, даліваюць крыху булёну і тушаць каля гадзіны. Пасля гэтага дадаюць крыху растопленага сала, разробленыя сухары з аржанога хлеба, мядовы пранік, крыху таматнага канцэнтрату, лімоннай кіслаты, крыху цукру і тушаць мяса, пакуль не стане зусім мяккае. Усе дадаткі кожная гаспадыня можа дадаваць паводле ўласнага густу. Мяса трэба падаваць з тым соусам, у якім яно тушылася. Можна яго пасыпаць зялянінай. З бульбай аднак гэтага мяса не падаюць. Вельмі смачнае яно з хлебам (асабліва з белым), але яшчэ лепш будзе, калі вы зварыце да яго якуюнебудзь кашу (асабліва рысавую, пакольі рыс засуеды вельмі добра смакуе з кісла-салодкім соусам, а тым больш з таматным).

Гаспадыня

В. БЕРАЖКОЎ

З ДЫПЛАМАТЫЧНАЙ ГІСТОРЫІ ДРУГОЙ СУСВЕТНАЙ ВАЙНЫ

ТЭГЕРАНСКАЯ СУСТРЭЧА

9. ТЭГЕРАНСКІЯ РАШЭННІ І ЦЫЦЭРОН

Калі кіраўнікі трох дзяржаў сабраліся за снеданнем, Рузвельт быў у асабліва прыўзнятым настроі. На яго твары ззяла ўсмешка, увесь ён выглядаў па-святочнаму. Звяртаючыся да прысутных, ён з падкрэсленай урачыстасцю сказаў:

— Панове, я маю намер паведаміць маршалу Сталіну прыемную для яго навіну. Справа ў тым, што сённяшняе аб'яднаны штабы з удзелам брытанскага прэм'ера і амерыканскага прэзідэнта прынялі наступную прапанову: «Аперацыя «Оверлард» намячаецца на май 1944 года, і яна будзе праведзена пры падтрымцы дэсанта ў Паўднёвай Францыі. Сіла гэтай дапаможнай аперацыі будзе залежаць ад колькасці дэсантных сродкаў, якія будуць у наяўнасці к таму часу».

Савецкія прадстаўнікі знешне спакойна прынялі гэту заяўку. Але мне здаецца, што ўнутрана кожны з нас адчуваў глыбокае хваляванне: тое, чаго так упорна дабівалася савецкая дэлегацыя, было, нарэшце, вырвана ў англа-амерыканцаў. І хоць да рэалізацыі гэтага абавязацельства заставалася яшчэ шмат часу, здавалася, што ўжо сам факт рашэння зніме частку страшэннага цяжару, што ляжаў на нашым народзе, надасць новыя сілы змагарам супраць фашызму. Хваляванне Сталіна было бачна толькі па яго незвычайнай бледнасці і голасу, які стаў яшчэ больш глухім, калі ён, крыху нахіліўшы галаву, сказаў:

— Я задаволены гэтым рашэннем...

Некалькі мінут усе маўчалі. Потым Чэрчыль сказаў, што дакладная дата пачатку аперацыі будзе, відаць, залежаць ад фазы месяца. Сталін зазначыў, што ён, зразумела, не патрабуе, каб яму была названа дакладная дата, і што для манеўра, безумоўна, будуць неабходны адзін-два тыдні ў межах мая месяца. Ён сказаў:

— Я хачу заявіць Чэрчылю і Рузвельту, што да моманту пачатку дэсантных аперацый у Францыі рускія падрыхтуюць моцны ўдар па немцах.

Рузвельт падзякаваў савецкаму прадстаўніку за гэта абяцанне, адзначыўшы, што гэта не дало б немцам магчымасці перакідваць свае войскі на захад.

Так закончылася абмеркаванне праблемы адкрыцця другога фронту ў Паўночнай Францыі на Тэгеранскай канферэнцыі.

Дадзеныя тады англа-амерыканцамі абавязацельствы былі, як вядома, яшчэ раз перагледжаны ў бок адцяжкі: аперацыя «Оверлард» пачалася не ў маі, а 6 чэрвеня 1944 года. Магчыма, што яе адклалі б на яшчэ больш далёкі тэрмін, калі б не паспяховыя дзеянні савецкіх войск, якія гналі гітлераўцаў усё далей, на захад, і ўжо набліжаліся да тэрыторыі Гер-

ТРЫБУНА чытачоў

ЛЮДЗІ НАШАЙ ПОШТЫ

На пошце ў Старым Корніне працуюць толькі 3-ое: начальнік пошты Кірыл Кудэрскі і два пісьманосцы — Пётр Бялькевіч і Уладзімір Місеюк. Пры іх дапамозе ўтрымліваецца тут сувязь са «светам», са сваякамі і знаёмымі, якія жывуць далёка ад свайго роднай мясцовасці. Бо і пісьмы, і пачкі, і тэлеграмы, і вызавы па тэлефоне адбываюцца пры іх дапамозе. А другая — якая ж важная галіна іх працы — дастаўка дамоў газет і часопісаў, якія пашыраюць свядомасць людзей і ўзбройваюць іх ведамі. Пошта мае 830 падпісчыкаў розных часопісаў і газет. «Аграхімія» мае 167 падпісчыкаў, «Ніва» — 138, «Газета Беластоцкая» — 124, «Хлопска дрога» — 76, «Грамада Рольнік Польскі» — 51. Пісьманосцы заўсёды рэгулярна дастаўляюць гэтыя часопісы ў сялянскія хаты.

Нашая паштовая ўстанова за сваю добрую працу атрымала шмат дыпломаў.

Васіль Сегень, Стары Корнін

У ЯЛОЎЦЫ

Гурток БГКТ у Ялоўцы налічвае 17 членаў. Старшынёй гуртка з'яўляецца Яўгенія Мелька. Члены БГКТ супольна з членамі Саюза сялянскай моладзі (ЗМВ) арганізуюць у клубе вечарынкі.

Савет клуба (куды ўваходзяць Ольга Ясько, Яўген Ляшук і Здзіслаў Фафінскі) апрацаваў цікавы план заняткаў у клубе. Між іншым, у кожны аўторак ад 17 да 19 гадзіны адбываюцца гульні для дзяцей, а таксама дэманструюцца фільмы. Фільмы паказвае кіраўнік бібліятэкі Мечыслаў Рыгаровіч. У гэтыя ж гадзіны штодзённа можна пагуляць у шахматы і шашкі. Пасля гэтага ўсе глядзяць тэлевізійныя перадачы.

Актыў БГКТ і ЗМВ падрыхтаваў выстаўку сучасных беларускіх кніжак.

31 снежня 1970 г. гурткі ЗМВ, БГКТ і КГВ (гурток вясковых гаспадынь) арганізавалі вечарынку, у праграме якой былі песні, гумар і скетчы.

Найбольш актыўнымі членамі БГКТ і ЗМВ з'яўляюцца: Данута Кавалеўская, Здзіслаў Нараўскі і Генрык Каліцкі.

В. Філіпюк, Беласток

У ГРАМАДСКАЙ БІБЛІЯТЭЦЫ

Ад 1964 года кіраўніком грамадскай бібліятэкі ў Зубках (Беластоцкі павет) працуе Галя Краўчык. Ёсць тут 6100 кніжак. Бібліятэка мае 12 пунктаў. Да найлепшых залічваюцца бібліятэчныя пункты ў Скрабляках, дзе ёсць 124 чытачы, Зубрах, дзе 84 чытачы, і ў Нарэйках, дзе ёсць 73 чытачы. У гэтых вёсках амаль у кожнай сям'і ёсць чытач бібліятэкі Зубкоўская бібліятэка залічваецца ў павеце да перадавых. У 1970 годзе заняла яна ў спаборніцтве трэцяе месца. У мінулым годзе бібліятэка арганізавала таксама турнір ведаў аб Леніне (у сувязі з 100-ай гадавінай з дня нараджэння Леніна), у якім прымала ўдзел шмат чытачоў. Першае месца заняў В. Янушэвіч з Зубкоў, а другое — П. Налівайка з Скраблякоў.

Кіраўнічка бібліятэкі ўмее зацікавіць людзей кніжкамі. Вялікай папулярнасцю карыстаюцца вечары баек; калі Галіна Краўчык чытае іх дзецям уголас, малышы вельмі задаволены.

Рыгор Лісавец, Скрабляі

Дарагое Сэрцайка!

Нядаўна я вярнуўся з вайсковай службы. Калі быў у гасцях у майго дзядзькі ў суседняй вёсцы, пазнаёміў мяне з дзяўчынай, крыху маладзей ад мяне. Яна жыве ў вёсцы за 10 кіламетраў ад маёй. Таня мне спадабалася. Пачалі мы сустракацца часцей у гэтай жа вёсцы, бо Таня мае тут замужнюю сястру. Таня не надта прыгожая, але вясёлая дзяўчына, здаецца мне, што і талковая. Яна штораз больш мне падабалася. Я пераканаўся, што кахаю Таню, якая таксама дарыць мяне пачуццямі. Мы пастанавілі пажаніцца. У бацькоў яе я быў толькі два разы. Ім я таксама спадабаўся, і яны з ахвотай згадзіліся на наш шлюб. Нядаўна падалі мы дакументы і чакаем чаргі. І вось што сталася. Прыйшла да маіх бацькоў нейкая незнаёмая цётка з вёскі Тані і пачала ўсяляк ганіць Таню, што яна неразумная, што вельмі любіць хлопцаў, што лянівая і т.п. Нічога я аб гэтым Тані не сказаў, але штосьці пачало мяне мучыць, таму вось звяртаюся да цябе з парадай, што рабіць? Чакаю тваіго хуткага адказу.

Янка

Янка! Нічога не адбудзецца без плётак, а тым больш вяселле. Вёска — гэта ж не горад, людзі тут знаюць адзін аднаго, дойдуць нават і за 10 кіламетраў. Усюды ж знойдуцца цёткі, якія плёткі лічаць за самую галоўную сваю прафесію. Таму не варта гэтым перайма́цца, важна вось тое, што вы пакахалі адзін аднаго, што пераканаўся вы ў сваіх глыбокіх пачуццях. Тады найлепш нічога не гаварыць Тані аб гэтых справах, а калі б яшчэ прыйшла гэтая ці іншая «цётка», дык на пачатку размовы падзякуй і пажадай ёй як найхутчэй шчаслівай дарогі ў сваю хату.

Жадаю вам многа шчасця ў супольным жыцці!

Сэрцайка

СЕСІЯ ГРН

9-га студзеня адбылася чарговая сесія грамадскай рады нарадовай у Нараўцы. Прысвечана была яна наступным справам: а) заданням у сувязі з выбарам новых солтысаў, б) падсумаванню вынікаў выканання гаспадарчага плана за 1970 год і в) абмяркоўцы праекта заданняў ГРН у 1971 годзе.

Падчас дыскусіі многа гаварылася аб сельскагаспадарчай вытворчасці, аб недаацэньванні многімі гаспадарамі карысці, якую даюць мінеральныя ўгнаенні. Прывычка да старых метадаў апрацоўкі зямлі даволі жывучая і даволі павольна ўступае месца новым метадам. Гэта адносіцца ў першую чаргу да старэйшага пакалення гаспадароў.

У грамадзе Нараўка ёсць таксама шмат перадавікоў сельскай гаспадаркі. Да іх, між іншым, належаць Янка Леўша з Янова, Рыгор Янюк са Скупава і Янка Скепка з Альхоўкі. У іх высокія ўраджаі збожжа і добра развіваецца жывёлагадоўля.

Да асноўных спраў, якія не былі ахоплены парадкам дня сесіі, а на якія радныя звярнулі ўвагу, трэба залічыць непарадкі каля крам, да якіх цяжка дайсці з-за балота і лужаў.

Наступнай важнай справай было дрэннае забеспячэнне хлебам. У Нараўцы ёсць пякарня, але яе прадукцыя даволі малая, ды апрача таго не хапае там пекараў. Хлеб у Нараўку прывозяць з Белавежы і Нарвы. Але яго прывозяць замала.

В. Я. Нараўка

БРАКАРОБЫ З ПОМ-у

Нядаўна правёў я гутарку з адным трактарыстам МБМ (міжгуртковай машынна-трактарнай базы). Пачалася наша размова ад майго пытання, чаму ў яго трактары няма фары да задняга асвятлення. Адказ трактарыста быў кароткі. Таму што нядаўна трактар быў у рамонце ў ПОМ-е «Беласточак». Далей пачаў расказваць аб рамонтах другіх трактараў іхняй МБМ.

У лістападзе 1970 года ПОМ правёў рамонт «Урсуса — 28». Атрымалі гарантыю, а трактар даехаў толькі да гаражоў. Аказалася, што пры рамонце не былі напоўнены маслам каробкі перадач і задняга мосту. Кошт бракаў акрэсліваецца амаль 1000 зл. Вінаватых няма. Наступны прыклад. Аддадзены ў рамонт трактар «С—4011» у снежні 70 года. Рамонт быў зроблены, але пры гэтым не звярнулі ўвагі на ўказаныя недахопы. У гэтым трактары не ліквідавалі зазору (люзу) калёсных падшыпнікаў, што магло стаць прычынай катастрофы.

Адно толькі шчасце, што гэты самы ПОМ рэгістрыруе трактары, гэта значыць, выдае апінію аб тэхнічным стане і дапускае машыны да далейшай эксплуатацыі на публічных дарогах. Цікава, што было б, калі б аб тэхнічным стане пастанову прымаў хто іншы?! Тады ўсе трактары трэба было б паставіць і імі не карыстацца, бо рамонты робяць з вялікімі недахопамі. Такіх прыкладаў можна налічыць шмат.

Мікола Краўчук, Патока

КАМАСАЦЫЯ

У 1970 годзе на Гайнаўшчыне ліквідавана цераспалосіца ў 9-ці вёсках. У гэтым павеце яшчэ 19.753 га ў цераспалосіцы. Згодна з планам у бягучым годзе будзе праведзена камасацыя зямлі ў вёсках Ставішчы, Грузка, Забродзь, Вітава, Кузава, Яленка і Апака. Цераспалосіца ў Гайнаўскім павеце цалкам будзе ліквідавана ў 1973 годзе. (сс)

маніі. Англа-амерыканцы баяліся спазніцца, і таму адважыліся, нарэшце, ажыццявіць уварванне.

Пасля таго, як пытанне аб «Оверлардзе» было вырашана, удзельнікі канферэнцыі ўдзялілі значную ўвагу праблеме захавання ў строгай тайне дасягнутай дамоўленасці. Чэрчыль зазначыў, што так ці інакш праціўніку ў хуткім часе павінна стаць вядома аб падрыхтаваннях саюзнікаў, паколькі ён гэта зможа выявіць па вялікай колькасці чыгуначных саставаў, па актыўнасці ў портах і гэтак далей.

— Вялікую аперацыю, як шыла ў мяшку, не ўтоіш, — сказаў Сталін.

Чэрчыль згадзіўся з гэтым, але прапанаваў, каб ваенныя штабы саюзнікаў падумалі над тым, як замаскіраваць гэтыя падрыхтаванні і ўвесці ворага ў зман.

У сувязі з гэтым Сталін падзяліўся вопытам савецкага боку. Ён сказаў, што мы ў такіх выпадках ашукваем праціўніка, будуючы макеты танкаў, самалётаў, ствараючы фальшывыя аэрадромы. Затым пры дапамозе трактароў гэтыя макеты прыводзяцца ў рух, а разведка праціўніка даносіць свайму камандаванню пра гэты рух, і немцы думаюць, што іменна ў гэтым месцы рыхтуецца ўдар. У той жа час там, дзе сапраўды рыхтуецца наступленне, пануе поўны спакой. Усе перавозкі адбываюцца ноччу. У радзе месц ствараецца да пяцідзесяці тысяч макетаў танкаў, да дзвюх тысяч макетаў самалётаў, вялікая колькасць фальшывых аэрадромаў. Акрамя таго, праціўніка ашукваюць пры дапамозе радыё. У тых раёнах, дзе не мяркуецца наступленне, робіцца пераклічка паміж радыёстанцыямі. Іх засякае праціўнік, і ў яго ствараецца ўражанне, што тут знаходзяцца вялікія часці. Самалёты праціўніка іншы раз дзень і ноч бамбяць гэтыя мясцовасці, якія ў сапраўднасці зусім пустыя. Выслухаўшы гэтыя тлумачэнні, Чэрчыль напышліва заявіў:

— У ваенны час праўда мае такую каштоўнасць, што яе павінны берагчы целаахоўнікі з хлусні.

Потым больш дзелавым тонам дадаў:

— Ва ўсякім разе, будуць прыняты меры для таго, каб увесці ворага ў зман.

(Працяг будзе)

НЕ ЖЫВЕ, А ГНІЕ!

Цяжка сабе ўявіць, што ёсць на свеце такія людзі, якія не маюць літасці ні над сабой, ні над сям'ёй, а нават над хатняй жывёлай. Вось адзін такі чалавек жыве ў Плёсках. Завуць яго Васіль Барута. Чалавек гэты нядбайны, скупы, замкнуты. Апрацоўвае зямлю не ў час. Жыта стаіць у яго нязжатае аж да восені. Капае бульбу тады, калі ўжо бяруць прымаразкі, або і снег ляжа. Меў ён жонку і сына. Сын, калі дарос, паехаў працаваць у ПГР, бо не мог знесці такіх бацькоўскіх адносін да жыцця. Жонка пару год таму назад павесілася. Жыве ён сам і па-свойму далей гаспадарыць. Яшчэ ў снежні ён ездзіў капаць бульбу, дастаючы яе з-пад снегу. Хлеў заваліўся. Каровы і конь стаяць пад голым небам. Мучыцца чалавек і мучыць жывёлу. І што дзіўнае. Вёска вялікая, але Васілю ніхто не дапамога. Лічыцца ён дзіваком, і з гэтай рацыі ніхто на яго не звяртае ўвагі. А па-мойму, павінны зацікавіцца жыццём Васіля і дапамагчы яму не толькі жыхары вёскі, але і прадстаўнікі грамадскай рады нарадовай у Храбалах. Здаецца мне, што такі чалавек не павінен ужо гаспадарыць, калі ў нас такая механізаваная апрацоўка зямлі. Васіль Барута ўжо стары. Яго гаспадарку павінна пераняць дзяржава, а ён атрымаў бы рэнту. Трэба дапамагчы гэтаму нешчасліваму чалавеку. Бо ён сапраўды бязрадны і нядолны да таго, каб жыць інакш.

Чытач з Плёскаў

НІХТО НЕ ДБАЕ

У Градалях у будынку святліцы была клубакавярня, якую арганізаваў ГС з Орлі. Было тут неабходнае абсталяванне і кіёск. Але пасля ГС забраў столікі і ўсё, што закупіў для святліцы. Будынак гэты цяпер пусты.

Моладзь далей не мае «культурнага кутка». А ў доўгія зімовыя вечары прыемна было б сабрацца супольна ў цёплай святліцы ды пагаварыць і пагуляць культурна. На жаль, гэтай справай не цікавіцца ні сельскагаспадарчы гурток, ні гурток вясковых гаспадынь, ні іншыя арганізацыі. Аб святліцы нашай жыхары вёскі склалі нават вершык, у якім гаворыцца, што многія маюць матацыклы, а адзін гаспадар купіў нават легкавую машыну, і даходы з саламяных вырабаў сяляне маюць вялікія, аднак пра цэнтр культуры ў вёсцы ніхто не дбае.

Іван Ігнацюк, Градалі

КІНО

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

КЛЯШЧЭЛІ

„Lenin — karty życiorysu” (radziecki), 2—3. „Dywersanci” (jugosłowiański), 4—5. „Taszkient miasto chleba” (radz.), 6—7.

НАРАЎКА

„Hugo i Józefina” (szwedzki), „Raj na ziemi” (polski), 3—7.

НАРВА

„Nie ma powrotu Johny” (polski), „Operacja Belgrad” (jugosłowiański), 3—7.

ЧЫЖЫ

„Szlacheckie gniazdo” (radz.), „Polowanie na muchy” (polski), 3—7.

ДУБІЧЫ ЦАРКОЎНЫЯ

„Dzień oczyszczenia” (polski), „Królewski błąd” (czeski), 3—7.

АРЭШКАВА

„Most” (jugosł.), „Na miłość nigdy nie jest zapóźno” (jugosł.), 3—7.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

БОЦЬКІ

„Sąsiedzi” (polski), „Zwiadowca” (radz.), 3—7.

ОРЛЯ

„Gra” (polski), „Zabawa w masakrę” (franc.), 3—7.

РАЙСК

„Nie drażnić cioci Leontyny” (franc.), „Ostatni świadek” (polski), 3—7.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

МІХАЛОВА

„Oddział Turbaczowa” (radz.), 2—3. „Na los szczęścia Baltazarze” (franc.), 4—5. „Gang Olsena” (duński), 6—7.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

КРЫНКІ

„Car Kałojan” (bułg.), 2—3. „Co wieczór o 11-ej” (radz.), 4—5. „Twarz anioła” (polski), 6—7.

ЯНАЎ

„Dżamila” (radz.), 3—7.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

НУРЭЦ

„Mam 20 lat” (radz.), 2—3. „Skowronek” (węgierski), 4—5. „Gang Olsena” (duński), 6—7.

МЕЛЬНІК

„Grymasy” (węgierski), 2—3. „Gdy miłość przemija” (jugosł.), 4—5. „I znów z tobą” (węgierski), 6—7.

МІЛЕЙЧЫЦЫ

„Kopciuszek w potrzasku” (francuski), „Doczekać zmroku” (USA), 3—7.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

СУХАВОЛЯ

„Dziura w niebie” (polski), „Doczekać zmroku” (USA), 3—7.

НОВЫ ДВОР

„Dzień oczyszczenia” (polski), „Most” (jugosł.), 6—7.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 2-10-33, centrala 2-32-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch” Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch” Warszawa ul. Wronia 23. Nr konta PKO 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch” Warszawa, ul. Wronia 23.

BZGraf. Nakład 7000 E-

ТРАЯНСКІ КОНЬ

Да нас прыйшоў ён на папас
Са старажытнай Троі
І за даверлівасць не раз
Паскудства нам падстроіў.

Ага, той самы конь,
Які
Не пасвіўся ў атаве
І ашуканствам на вякі
Ўвесь конскі род зняславіў.

Без пута ходзіць з тых часоў
Без шораў ён, злашчасны,
Ды не адным жыве аўсом
Траянскі конь сучасны.

Інакшы з выгляду ён стаў —
На дзвюх уласных ходзіць.
І толькі грыву захаваў —
Яна цяпер у модзе.

Не заіржэ, як колісь, ён,
Прывабна зззе глянцам,
Займеў прыемны барытон,
А падкаваны... лямцам.

І на сваіх дваіх нідзе,
Крый бог, не спатыкнецца.
Паміж даверлівых людзей
Ён найчасцей пасецца.

Без дай-прычыны не ўбрыкне —
Ціхманы і рахманы.
Губой за вухам казытне —
Хоць прыкладай да раны.

Ніколі ён не б'е ў хамут,
І ўсё ў яго — у меру.
А ў зручны час — ён тут як тут,
Цішком «адчыніць дзверы».

І кляўза коршакам ляціць,
Паўзуць вужамі плёткі,
Драчом пяро дзяр, сіпіць, —
Хрыпяць ад спрэчак глоткі.

А воз, што справу рухаў-вёз
У шчырасці і згодзе,
Пайшоў, нібыта без атос,
У лукаткі дый годзе.

Каню ж Траянскаму начхаць,
З рукі яму ўсё гэта.
Пад шум што-кольвечы ўварваць —
Яго разлік і мэта.

І чуткі гэткія былі
(Відаць, няма памылкі),
Што ад яго крыві пайшлі
Траянскія кабылкі.

Умеюць спрытна падбрыкнуць,
Абы не зведаць лейцаў,
Абы ў прыпрэжцы не цягнуць,
Абы заўсёды ўлегцы.

Што ім лядашчы і стары
Жарэбчык той мышыны,
Яны пацерпяць да пары,
А там — камфорт, машына...

Ад ліха не чакай дабра...
Ды як пазнаць, уласна,
Калі конь гэты — без таўра,
Пароды — разнамаснай.

Траянскі конь — не «і-го-го»!
Яшчэ ён тым славуты,
Што як ні путалі яго,
Ды ўсё ірвецца пута.

Генадзь Кляўко

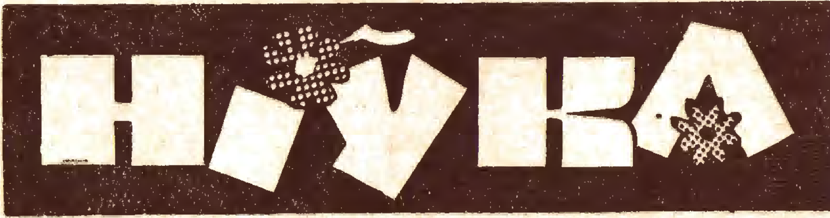

НЕ РАЗУМЕЕ

— Не разумею, як ты за адзін дзень мог натварыць столькі глупстваў!

— А я ўстаю вельмі рана.

НІЧОГА ДЗІЎНАГА

Сустрэліся сябры дзяцінства, успамінаюць школьныя гады.

— А ты ведаеш, што Пеця стаў літаратурным крытыкам? — Нічога дзіўнага. Ён яшчэ ў школе не любіў літаратуру.

УДЗЯЧНАСЦЬ

Госця прынесла сямігадоваму сыну гаспадароў падарунак. Хлопчык сказаў:

— Дзякую, цёця!

— Няма за што!

— Вось і я таксама кажу, а мама ўсё роўна прымушае дзякаваць.

ПАРАДА

— Доктар, я ноччу варочаюся, ніяк не магу заснуць.

— А вы не варочайцеся, ляжыце ціха і хвароба пройдзе.

ЗРАЗУМЕЎ

Муж: — Ты гаворыш, як ідыётка!

Жонка: — Я гавару так, каб ты зразумеў.

— Гэты — ветлівы, заўсёды стукае...

— Перш чым адабраць партманет, дазвольце вас павіншаваць: вы — мая тысячная ахвяра.

ПРЫЗНАННЕ

На пытанне анкеты «Чаму ты ажаніўся іменна з гэтай жанчынай?» адзін француз адказаў:

— Я столькі расходаваў на яе, што ўрэшце ажаніўся з ёй з-за грошай.

КРЫЎДА

Шыя скардзілася:

— Язык балбоча глупства, а мне за гэта пападае.

ПРЫЧЫНА

Запіска начальніку ўстановы: «Прашу выбачыць маёй дачцы за спазненне на работу. У мяне тры дачкі, а ў хаце толькі адно люстра».

ЧАМУ

Афіцэр гаворыць салдату:

— Чаму вы п'еце? Калі б вы не пілі, вас павысілі б у капралы!

— Але, калі я вып'ю, я адчуваю сябе палкоўнікам.

У КАМІСАРЫЯЦЕ

У камісарыят міліцыі звоніць чалавек:

— Ці можаце вы прыслаць каго-небудзь на Міцкевіча, 22? Тут жонка б'е свайго мужа, а гэта вельмі непакоіць суседзяў!

— Прышлем. А вы сусед?

— Не, я муж.

НАСТРАШЫЛА

— Калі ты не будзеш есці кашу, я паклічу Бабу Ягу.

— Мама, няўжо ты думаеш, што Баба Яга будзе есці гэту кашу?

УСЁ МАГЧЫМА, ТОЛЬКІ...

— А як у вас, таварыш старшыня, абстаіць справа з сіласам?

— Ну, з сіласам пакуль слабавата, але мы робім усё, што можам.

— Гэта заслугоўвае пахвалы. Значыцца, у вашых кароў будзе і зімою што есці, ці не праўда?

— Абавязкова. Што-небудзь заўсёды знойдзецца.

— А як наконт ворыва зябліва?

— У гэту праблему мы, так сказаць, паглыбіліся дастаткова глыбока.

— Гэта правільна! Чым глыбей паглыбішся, тым глыбейшае ворыва, ці не так? А як каровы, даюць малако?

— Даюць.

— І дастаткова?

— Ну... дастаткова.

— Прыкладна колькі?

— Па пяць-шэсць літраў.

— Гм, а калі б вы паднаціснулі, надаілі б вы, скажам, сем-восем літраў?

— Чаму ж не?

— А калі б вы паднаціснулі яшчэ больш, ці надаілі б вы дзевяць-дзесяць літраў?

— Надаілі.

— Ну, а калі б вы яшчэ лепш паднаціснулі, выцягнулі б вы і на адзінаццаць-дванаццаць літраў?

— Ну... выцягнулі б, чаму ж не выцягнуць, толькі гэта ўжо была б чыстая вада.

Міла Лапашоўская

ЦІ ПРАЎДА

Аднойчы Эрнеста Хэмінгуэя, вядомага амерыканскага пісьменніка, які толькі што вярнуўся з Афрыкі, спыталі:

— Ці праўда, што калі хадзіць з ліхтаром, то львоў можна не баяцца?

— Гэта залежыць ад хуткасці хады, — адказаў пісьменнік.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Зоі Паўлючук, Ірына Васілюк і Яўгені Паўлючук з Бельскага павета змяшчаем песню:

OBOK NAS

z repertuaru Czesława Niemena

słowa: Janusz Odrowąż
muzyka: Wojciech Piętowski

Gdzieś obok nas,
obok nas
życia nurt,
obok nas
świateł blask,
miasta rytm,
gwar i szum.
Obok nas
płynie tłum,
obok nas,
obok naś,
tyle zmian
niesie czas,
dzieje się
tyle spraw,
a my jak we śnie,
jak we śnie,
jak we mgle,
razem wciąż,
sami wciąż,
oczy twe,
usta twe,
ja i ty,
tylko ty...
Na co nam świat,
na co czas,
wszystko trwa
obok nas!

Wciąż obok nas,
obok nas
życia nurt,
kocham twych
oczu blask,
pragnę wciąż
twoich ust,
ale spójrz,
ale patrz,
ile zmian
wokół nas,
dzieje się
tyle spraw,
życie ma
wiele barw.
Więc chodź,
póki czas,
z życia pić
każdy haust,
czerpać je,
wdychać je,
poznać trud,
poznać gniew,
szczęścia smak,
walki smak,
bo żaden cień,
żaden blask
nie może przejść
obok nas!

Талавбломка

Ад хаты вядуць у лес дзве злучаючыяся дарожкі. Прайдзіце па ўсіх сцежках адзін раз і выйдзіце да хаты другой дарожкай.

*

Адказ на заданне з папярэдняга нумара: Абедзве лініі абсалютна роўныя.

ЦЕРАЗ АТЛАНТЫКУ — НА ПАРАШУЦЕ

Думка перасекчы Атлантычны акіян на парашуце нарадзілася ў французскага каскадзёра Патрыка Бернара даўно. Ажыццявіць яе не дазваляў толькі недахоп сродкаў. Але вось грошы знойдзены, і 37-гадовы француз аб'явіў свой план штурму Атлантыкі.

Пяць сутак два магутныя катэры будуць цягнуць за сабой смельчака пад раскрытым купалам парашута. Пяць дзён і начэй ён будзе матляцца паміж небам і морам, апускаючыся часам да грэбеня хваль. «А каб мне не было сумна, — расказвае Бернар, — я буду трымаць у руках мікрафон і весці рэпартаж для слухачоў радыёстанцыі «Франс-Інтэр» аб сваіх уражаннях».

Патрык Бернар сцвярджае, што яшчэ ў час трэніровак ён пастараецца выключыць элементы рызыкі з маючага адбыцца пералёту. Спачатку ён зробіць палёт над Елісейскімі палямі ў Парыжы, а потым зробіць паветраны «прабег» па Міжземным моры на трасе Каны-Кальві.

ХУТЧЭЙ ПАМРУЦЬ

Некаторыя англійскія страхавыя канторы ў сваіх анкетах, якія рассылаюцца кліентам, просяць адказаць на пытанне: «Колькі цыгарэт выкурваеце вы штодзённа?» Прадстаўнік адной такой канторы заявіў, што самыя заядлыя курыльшчыкі будуць плаціць павышаныя ўзносы.

Смейцеся з намі

Гадзіннік на ланцужку, а час усё роўна ўцякае.